

Danmarks Kunstbibliotek

Digitaliseret af / Digitised by

Danmarks Kunstbibliotek
The Danish National Art Library

København / Copenhagen

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kunstbib.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kunstbib.dk

26.

TRÆK

AF

THORVALDSENS

KONSTNER- OG OMGANGLIV

SAMLEDE TIL FAMILIELÆSNING

AF

CARL FREDERIK WILCKENS

Carl Wilckens
hans fordums Kammertjener.

KJØBENHAVN.

FORLAGT AF O. H. DELBANCO.

THIELES BOGTRYKKERI.

1874.

Var Thorvaldsen en stor Konstner, da var han i Sandhed ogsaa et sjeldent ædelt Menneske, mild og imødekommende af Væsen, i høieste Grad human og retfærdig og fri for alt Konstnerhovmod. I den Tid, jeg var kaldet til at betjene den store afdøde Mester, erfarede og opfattede jeg mangt et ædelt Træk af ham baade som Konstner og som Menneske. Jeg opbevarede disse i kjærlig Ihukommelse, og senere har jeg nedskrevet dem, tilligemed endel andre Smaatræk, som jeg antog det ogsaa kunde have Interesse at kjende. Af de Mange, der have beseet den Samling Gjenstande i mit Hjem i Museet, som jeg opbevarer til Erindring om den korte, men paa saa mange smukke Minder rige Tid, jeg

tilbragte hos min kjære, hensovede Herre, have Flere yttret det Ønske, at jeg skulde samle og udgive disse Smaatræk, hvorefter jeg undertiden har omtalt enkelte. Dette har jeg nu forsøgt i nærværende Blade, og det er mit inderligste Ønske, at de maae tjene til endnu mere at levendegjøre det skønne Billede af den berømte Afdøde, af hvem flere udmærkede Forfattere i deres Skrifter have givet en saa klar Fremstilling.

Kjøbenhavn den 1ste Marts 1874.

C. F. Wilkens.

I.

Det var paa en underlig Maade, at jeg blev Thorvaldsens Kammertjener. Min Fader, som havde været Bud ved de Massmannske Søndagsskoler, efterlod ved sin Død min Moder i smaa Omstændigheder og med flere uforsørgede Børn. Da han altid havde været godt lidt af sine Foresatte, vilde de gjerne gjøre Noget for hans Efterladte og eftersom der ikke kunde gives hende Pension, tilbøde de min Moder at beholde Budtjenesten, naar hendes Sønner kunde assistere hende. Dette Tilbud modtog hun med Glæde; min ældre Broder og jeg hjalp hende saaledes, at Alt blev besørget til Bestyrelsens Tilfredshed. Efterat jeg var bleven confirmeret, maatte jeg tænke paa at blive anbragt ved et Haandværk, og jeg valgte da at gaae i Skomagerlære. Kort efterat jeg havde gjort et tilfredsstillende Svendestykke, sagde en af mine Velyndere, Provst Münter, at han vilde forsøge paa at skaffe mig en Opvarterplads ved Konstakademiet, og da der netop var en saadan ledig, sendte han mig strax med et Brev til Justitsraad

Thiele, som efter at have læst det sagde: »Jeg finder Dem her meget varmt anbefalet af Provsten og Professor Hetsch. Jeg skal nu forebringe Akademiets Præsides deres Ansøgning.« Nogen Tid efter fik Provsten Brev fra Thiele med Underretning om, at jeg var bleven ansat og havde at melde mig paa Akademiets Contoir for at modtage mine Instruxer. Stor var min Glæde, da jeg netop fik de Skoler at passe, som laae under Hetsch. Uagtet jeg var meget godt lidt af mine Foresatte, følte jeg mig ikke rigtig vel tilmode imellem mine Colleger. Det laa maaskee i, at de vare ældre end jeg, og maaskee syntes de heller ikke om mig, fordi jeg ikke vilde søge sammen med dem; ogsaa var vel Grunden, at jeg undertiden af mine Foresatte blev foretrukket for dem. Saaledes var min Stilling, da Thorvaldsen kom her til Danmark.

Jeg blev en Dag kaldt op paa Contoiret til Professor Ursin, som lod mig vide, at jeg af Akademiets Præsides, Prinds Christian, var udseet til at være Thorvaldsens Tjener. Da jeg sagde, at det havde jeg ikke Lyst til, svarede han: »De kan ikke sige Nei, naar det er Prindsens Befaling, ellers maa De tage Deres Afsked; men betænk Dem vel, før De gjør det.«

Samme Dag blev jeg kaldet til Thiele; han tog meget venlig imod mig og sagde: »De har vist ikke rigtig forstaaet denne Sag; det er et Tilbud, De ikke maa skyde fra Dem. Nu skal jeg forklare

Dem Sagen. I Rom er Thorvaldsen bleven hjulpet af Kunstnere, og de to, som ere komne hertil med ham, Billedhugger Mathiæ og Maleren Blunck, vilde gjerne vedblive dermed; men det passer ikke til vore Forhold.« »Som hans Tjener skal jeg jo formodentlig staae bag paa hans Vogn,« indvendte jeg, »og det er mig meget imod.« »Ja, Wilckens, er det kun Grunden,« svarede Thiele, »saa kom og gaa med mig over til Thorvaldsen, saa kan vi tale med ham derom.« Da vi kom ind til Thorvaldsen, sagde Thiele: »Her bringer jeg Dem den Opvarter, som Prindsen omtalte i Forsamlingen.« Thorvaldsen sagde: »Tak skal De have, Thiele!« »Ja,« vedblev Thiele, »men han har een Feil.« »Ih,« udbrød Thorvaldsen, »han maa da være en meget sjælden Mand, naar han kun har een Feil; lad mig høre, hvad det er for en Feil.« »Han holder ikke af at staae bag paa Vognen, naar De kører ud.« »Er det ikke Andet?« sagde Thorvaldsen, »jeg kører kun sjeldent, og naar jeg gjør det, holder jeg ikke af at have en Skildvagt bag paa Vognen. Bliv De hos mig! vi skal nok komme ud af det. De skal være mig behjælpelig med min Paaklædning og have Tilsyn med alle mine Sager, følge mig, hvor jeg ikke selv kjender Veien, og kort sagt være min Hukommelse.« Jeg følte mig ganske skamfuld over, at jeg havde gjort Indsigelse imod at træde i Tjeneste hos den store Kunstner, der viste mig saa megen Godhed og en saavenlig Mod-

tagelse. Saa godt jeg formaaede, begyndte jeg at takke ham, men Thorvaldsen afbrød mig og sagde: »Ja, De bliver vel hos mig med det Samme.« Thiele svarede: »Det kan han ikke; han maa først aflevere sine Skoler.« Da jeg den næste Dag mødte hos Thorvaldsen, var jeg meget ængstelig. Thorvaldsen kunde see det paa mig og spurgte mig, om det fortrød mig, at jeg havde modtaget hans Tilbud. Jeg svarede: »Nei, Hr. Conferensraad, jeg frygter kun for, at jeg ikke kan opfylde de Fordringer, som De vil stille til mig.« »Mine Fordringer ere ikke store, Wilckens,« sagde Thorvaldsen, »jeg har før aldrig haft nogen Tjener; det er jo Prindsen, der har udsøgt Dem til mig.« Jeg svarede: »Naar Hr. Conferensraaden vil have lidt Overbærenhed med mig, vil jeg efter bedste Evne bestræbe mig for at udføre, hvad De for Fremtiden vil paalægge mig.« »Det, jeg ønsker,« sagde han, »er, at De vil være mig behjælpelig med min Paaklædning og min Garderobe, og følge mig, hvor jeg skal hen, da jeg ofte ikke kjender Veien her i Byen; ja jeg veed undertiden knap, hvem de Mennesker er, hvis Indbydelse jeg modtager; jeg kjører ikke, det sagde Dem vist igaar. Jeg vil derfor lade Dem modtage Indbydelserne, saa kan De ordne dem; vil De gaae ind paa det,« lagde han smilende til, »saa indsætter jeg Dem som min Hovmester. Det Væsentligste for mig er, at De vil have Tilsyn med og være omhyggelig med mine Konstsager og

mine Samlinger. Kom nu! og lad mig strax gjøre Dem bekjendt med mine Sager«. Derpaa gik vi omkring i Værelserne og Atelieret, hvor han viste mig Alt, og saa tog han fat paa sit Arbeide, idet han sagde: »Naar De nu vil være saa meget som mulig om mig, naar jeg er hjemme, saa ere mine Fordringer opfyldte.« Jeg havde snart overvundet min Ængstelighed, og efter otte Dages Forløb kunde jeg ikke tænke mig, hvad det skulde være, som skulde bringe mig til at forlade Thorvaldsen.

II.

Da Thorvaldsen havde erfaret, at jeg var gift, sagde han: »Hvorfor har De ikke sagt mig, at De var gift? Deres Kone kan jo godt boe her, og det vil jo være meget behageligere for Dem.« »Nei, Hr. Conferensraad,« sagde jeg, »De har jo en Husholderske.« »Med hende har jeg aldrig været tilfreds,« svarede han, »og jeg gjør hende ikke brødløs, thi hun har jo Flere at passe her i Akademiet. Tal til Deres Kone derom! Her er jo Leilighed nok for os Begge.« Jeg modtog Tilbudet med Glæde, og Flytningen var snart besørget.

Da min Kone hilste paa Thorvaldsen, sagde han: »De kunde have været her for længe siden, men Skylden er ikke min; Deres Mand skulde have sagt mig det før.«

III.

En Dag havde Thorvaldsen modtaget Tilsigelse til Taffelet hos Christian VIII. Da jeg hentede ham derfra, fortalte han mig, at Kongen havde spurgt ham, hvorledes han var fornøiet med sin nye Opvarter, hvortil han havde svaret: »Jo, Deres Majestæt, jeg er saa veltilfreds med ham, at jeg allerede har udnævnt ham til min Hovmester.« Nogle Dage efter kom Kammerherre Hagemann og inviterede ham til Middag. Da jeg bad ham om at vente, medens jeg gik ind til Thorvaldsen for at spørge derom, sagde Kammerherren: »De kan nok bestemme det. Thorvaldsen fortalte til Kongen ved Taffelet forleden Dag, at naar man vilde være sikker paa hans Nærværelse, maatte man henvende sig til Dem.« Jeg svarede, at det havde været Thorvaldsens Spøg, og at jeg aldrig lovede ham bort uden med hans eget Samtykke. Derpaa gik jeg ind til Thorvaldsen, og han modtog Indbydelsen. Nogen Tid efter gjorde Kongen et Besøg hos Thorvaldsen; da jeg lukkede ham ud, sagde han: »Det glæder mig, at Thorvaldsen er saa veltilfreds med Dem, at han har udnævnt Dem til sin Hovmester; jeg skal nok erindre Dem for det.« Dette gjorde Kongen, som man senere vil see, og det kongeligt.

IV.

I Regelen var Thorvaldsen inviteret ud og ofte flere Steder paa een Dag. Naar han i længere Tid havde spilst ude, sagde han gjerne: »Wilckens, nu maa jeg holde Karantaine, saa at jeg kan hvile mig Noget og ogsaa komme lidt i Theatret.« Det varede dog ikke længe, førend han tog ud igjen. Hjemme var hans Levemaade meget simpel. Om Morgen fik han en Pot sød Melk og to Kryddertvebakker, som han som oftest nød i Sengen. Sædvanlig stod han op noget over Kl. 7. Hans Morgentoilette var meget simpelt; det bestod blot i Underbenklæder, Sokker, Morgenskoe og Blouse, samt en af hans Arbeidshuer. Han læste gjerne »Corsaren«, der var hans Yndlingslecture og det eneste Blad, han holdt. Naar han havde læst den, gik han til sit Arbejde. I Salen udførte han sine Basrelieffer og Buster. Jeg havde til dette Værelse faaet en af Akademiets Medlemsstole, hvori han sad ret bekvemt og kunde hvile sine svage Ben. I Atelieret udførte han de større Værker. Under Arbeidet ønskede han altid, at jeg var tilstede, tildels for at de Besøgende ikke skulde genere ham under det; thi han kunde ikke finde sig i at negte Nogen Adgang til sit Atelier; men det var ikke altid han holdt af at tale med dem. Jeg maatte derfor ofte bede de Besøgende om ikke at tale til Thorvaldsen, naar han arbeidede.

Uagtet jeg mange Gange bad dem derom, gjorde de det ofte alligevel, især Svenskere. Hændte det en Dag, naar han havde givet mig et saadant Forbud, besvarede han imidlertid kun deres Spørgsmaal med et stumt Nik, men hilste altid venligt, naar de kom eller gik. Naar han spiste hjemme, var det gjerne Kl. 3. Min Kone dækkede da til ham i hans Dagligstue, hvor han holdt mest af at sidde i sin Sofa. Hans Spiser vare jævne, danske Retter; især holdt han af Kjødsuppe med Kjødboller og Kjød med Peberrodssauce. Af Bollerne spiste han sex til otte, og til Maaltidet drak han en Flaske Hvidtøl til 6 Sk. Det var komisk at see, naar han begyndte at spise af Kjødet, hvorledes han dreiede Stykket rundt og afskar et Stykke hist og her, hvor han syntes bedst om det. Derefter fik han Pandekager. Det var mig altid en sand Fornøjelse at se, med hvilken god Appetit han nød sit ensomme Maaltid. Han kom imidlertid en Dag frem med Ønsket om at spise sammen med min Kone og mig i vor Stue, hvilket, mente han, dog ikke kunde være min Kone til større Uleilighed. Jeg brugte i længere Tid forskellige Udflugter, men maatte tilsidst ud med Sandheden, og svarede da: »Hvad troer Conferensraaden, at Folk vilde sige, naar de hørte, at De sad tilbords med Deres Tjener og hans Kone?« »Hvad troer De, at jeg bryder mig om Folkesnak!« udbrød Thorvaldsen. »Det behøver Conferensraaden heller

ikke,« var mit Svar; »men om mig vilde man sige, at det var meget upassende, om jeg modtog Deres venlige Tilbud.« Han blev lidt fortrydelig derover og forklagede mig til Etatsraad Thiele og Geheimeraad Collin, men de sagde begge, at min Opførsel havde været fuldkommen rigtig.

Det hændtes ofte, at der kom nogle af hans Venner til ham, naar han sad tilbords, og han bad dem da altid at spise med. Oehlenschläger tog undertiden imod Tilbudet, naar det var Kjødsuppe, og den forhenværende Skuespiller Heger, naar det var gule Ærter, som var hans Livret og Thorvaldsens anden Livret. Ved saadanne Leiligheder udtalte Thorvaldsen sig med megen Tilfredshed, saavel om Maden som om Borddækningen. Som han engang sad midt i Maaltidet, standsede han pludselig og udbrød: »Men hvem har dog foræret mig alt dette Sølvtoi, thi jeg husker det ikke?« Jeg blev noget forbavset og svarede endelig: »Men Hr. Conferensraad, det er jo min Kones og mine Brudegaver.« Da han nu saae vore Navne derpaa, smilede han over sin Feiltagelse og sagde: »Jeg vidste i Sandhed ikke Andet, end at det var mit.« Han havde slet Intet til Borddækning, men det var Noget, han aldrig tænkte over, og vi brugte derfor alt vort Eget til hans Bord. Efter Bordet holdt Thorvaldsen meget af, naar Veiret var godt, at gaae en Tour med mig, inden jeg fulgte ham i Theatret, og det var sjældent, at han gik hjem

derfra, da han som oftest var buden ud til et eller andet Selskab; men gik han hjem, var det hans Sædvane, at min Kone maatte give ham 5 à 6 Stykker Smørrebrød og dertil et Par Æg, holstensk Sild eller Paalæg af Kjød, dertil drak han det Øl, han havde levnet fra om Middagen. Naar han gik i Seng, hvad enten det var tidligt eller seent, som oftest Kl. 1 eller 2, fik han altid en Kop varm Havresuppe, som han satte megen Pris paa. Naar vi kom hjem Kl. 12, og min Kone sagde ham God Nat, bød han altid meget venlig God Nat til hende og tilføiede: »Naa, i Aften er vi da komne hjem som skikkelige Folk.«

V.

En Søndag Morgen kom der en simpel, men renlig og ordentlig klædt Mand og spurgte, om han kunde faae Thorvaldsen i Tale. Jeg bad ham at sige mig sit Ærinde, og han svarede: »Jeg kommer ikke for at bede Thorvaldsen om Noget, men jeg vilde gjerne vide, om vi, hvad jeg formoder, skulde være i Familie sammen, da jeg er en født Islænder og hedder Thorvaldsen.« Han var Brovægter ved Knippelsbro og omtrent 50 Aar gammel. Da jeg meldte dette til Thorvaldsen, sagde han: »Lad Manden komme ind.« Saasnart jeg havde ført ham ind, lod Thorvaldsen ham strax tage Plads i Sofaen ved sin Side. Han blev en god Time hos Thorvaldsen, som med megen God-

modighed hørte hans Familieregister, der var af noget blandet Beskaffenhed. Under Samtalen sagde Thorvaldsen »Ja« til Alt hvad han sagde, og ved Afskeden spurgte han ham, om han behøvede nogen Understøttelse, hvortil Brovægteren svarede: »Nei Tak! Jeg har en Tjeneste, hvormed jeg godt kan komme ud af det, men jeg følte Trang til at tale med Conferensraaden om mit Familieforhold til Dem.« Thorvaldsen bad ham besøge sig saa ofte han havde Lyst; han skulde altid være velkommen; han kom ogsaa hver anden eller tredie Søndag. Engang, da han var gaaet, spurgte jeg Thorvaldsen, om han anmodede ham om Penge? »Nei,« svarede Thorvaldsen, »men han vil gjerne være i Familie med mig, og naar det kan glæde ham, saa kan jeg jo gjerne lade ham blive i den Tro, endskjøndt jeg ikke kan opdage det mindste Familiebaand imellem os.« Naar den skikkelige Islænder gik, var han altid meget taknemlig, fordi han var kommen ind, og det hændtes ofte, at jeg maatte vise mange fornemme Visiter bort, medens han var derinde, da Thorvaldsen ikke kunde finde sig i, at den jævne Mand skulde føle sig generet. En Dag, da Veiret var meget smukt, spurgte jeg Thorvaldsen, om han ønskede at gaae en Tour, hvilket han gjerne vilde. Da vi kom ud paa Torvet, sagde han: »Hvor skal vi saa gaae hen, Wilckens?« »Kunde Conferensraaden ikke have Lyst til at gaae hen til Knippelsbro og see Thorvaldsen i sin Function?« spurgte jeg. »Det var

et herligt Indfald af Dem,« svarede Thorvaldsen livligt; »ja, lad os gaae derhen!« Da vi kom til Broen, saae jeg strax Islænderen, og yttrede til Thorvaldsen, at vi godt kunde gaae over Broen uden at lade ham mærke, at vi havde seet ham; men Thorvaldsen svarede: »Nei, Wilckens, han har saa ofte besøgt mig, nu vil jeg til Gjengjeld besøge ham,« hvorpaa vi gik hen til ham, som var i sin Vægteruniform. Thorvaldsen greb hans Haand og trykkede den, hvorover Manden blev helt undselig; dog kom Samtalen snart i Gang og blev saa langvarig, at jeg maatte gjøre mig Umage for at afbryde den, fordi der ellers vilde være bleven en stor Menneskestimmel, da Ingen kunde begribe, hvad Thorvaldsen havde at tale med Brovægteren om. Da vi nu endelig gik videre, spurgte jeg Thorvaldsen, »om Conferensraaden nu ikke, siden vi vare i Nærheden af Etatsraad Heibergs, havde Lyst til at gjøre en Visit der, hvor de vist længe har ventet Dem.« Thorvaldsen syntes meget godt om mit Forslag; men da vi kom derhen, var Fruen ikke hjemme, og Etatsraaden, som søgte at adsprede Thorvaldsen ved at vise ham sine astronomiske Instrumenter, opnaaede kun at kjede ham dermed. Efterat vi vare komne hjem, sagde Thorvaldsen: »Nu skal De ret have Tak, Wilckens, fordi De førte mig hen til min skikkelige Navne.« »Ja,« svarede jeg, »nu skal Folk da ikke sige, at De glemmer den ringe Mand, fordi De er den store

Mand.« »Hør, Wilckens,« sagde han derpaa skjelsk til mig, »jeg kan ikke negte, at af de to Visiter morede den hos Vægteren mig mest.«

VI.

Endskjøndt Thorvaldsen ikke holdt af at kjøre, maatte jeg dog en Dag, da han vilde besøge Theatermaler Wallich og det netop blev stærkt Regnveir, formaae ham til at tage derhen i en Droschke. Da han vilde stige ind i Vognen, kom han i Klemme i Døren, som var noget smal, saa han kunde hverken komme ud eller ind, førend Kudsken havde slaaet Vognen ned, medens han tog Plads. Efter at han var kommen ind, var han meget urolig over, hvorledes han atter skulde komme ud af Vognen; Kudsken maatte ogsaa slaae den ned igjen ved Udstigningen. »Seer De nu, Wilckens,« sagde Thorvaldsen, »havde jeg nu ikke haft det meget nemmere ved at gaae?« — En anden Gang var Thorvaldsen tilsagt til Taffel hos Frederik VI paa Frederiksberg Slot. Da Veiret var meget varmt og Thorvaldsens Bryst ikke var godt, foreslog jeg ham at kjøre derud, som han meget nødig gik ind paa, men jeg fik ham dog overtalt, og bestilte en Wienervogn. Da han var paaklædt til at tage bort, fik han et Besøg, som opholdt ham, saa at jeg blev nødt til at gjøre ham opmærksom paa, hvad Klokken var. Han sagde da: »Vi kan nok give os lidt Tid herhjemme; vi skal

jo kjøre.« Jeg maatte atter gjentage min Paa-
mindelse, og da vi skulde afsted, bad jeg Kudsken
om at kjøre rask. Da vi vare komne noget op
ad Frederiksbergbakke, gik Hestene istaa. De vare
saa angbrystede, at de maatte staae stille og puste
ud. De begyndte vel at gaae igjen, men meget
langsomt, og vi maatte stige ud for at naae op til
Slottet. Da jeg bemærkede, at vi kom for sent,
sagde Thorvaldsen: »Ja det er Hestenes Skyld.«
Ved vor Ankomst paa Slottet stod man og ventede,
da Kongen havde givet Ordre til at oppebie Thor-
valdsens Komme. Han løftede paa sin sædvanlige
Maade paa Skuldrene og sagde: »Skylden er ikke
min, men Hestene kunde ikke trække mig.« Ved
Taffelet fortalte Thorvaldsen paa en humoristisk
Maade sit Uheld med Kjørselen, saaledes at det
vakte megen Munterhed. Da jeg afhentede ham,
spurgte jeg, om Kongen havde været vred, fordi
han kom saa sent. »Nei, tvertimod,« svarede
Thorvaldsen, »mit Uheld morede Kongen saameget,
at han gav sig til at lee.«

VII.

Hvorledes jeg blev Samler af de til Erindring
om den store Konstner mig saa dyrebare Gjen-
stande, af hvilke han egenhændig har skjænket
mig en stor Del, som jeg efter hans Død paa
retmæssig Maade fik betydelig forøget, vil man see
af det Efterfølgende. Der var mange af Thor-

valdsens Venner og Bekjendte, som ønskede at see hans forskjellige Udkast og Haandtegninger, hvori han gjerne indvilgede, men da han aldrig gav sig Tid til at ordne dem, var der altid en sand kunstnerisk Uorden i Skabe og Skuffer. Det var en Vane Thorvaldsen havde bragt med sig fra Italien, hvilket ogsaa viste sig, da Thiele kom derover for at ordne og indpakke hans Papirer; thi han fandt nogle i alle Kroge, ja endogsaa i Brændekjælderens, baade paa Gulvet og i Kasser og Fjerdinger. Da jeg saae, med hvilken Omhu og Kjærlighed Thiele havde samlet og ordnet Alt, selv den mindste Blyantstegning, om den end var bleven tilsmudset og forkrøllet, og havde omhyggeligt udglattet den, opstod den Tanke hos mig, paa samme Maade at samle Alt, hvad Thorvaldsen kastede i sin Papirkurv.

VIII.

En Dag kom Kammerherre Falbe og ønskede at see Thorvaldsens Udkast og Tegninger, men han vilde helst komme paa en Tid, naar Thorvaldsen var ude til Middag. Da jeg sagde det til Thorvaldsen, svarede han: »Det maa Kammerherren gjerne, men De maa være tilstede saalænge mine Sager ere fremlagte.« Nogle Dage derefter kom Falbe, og da jeg aabnede Skabe og Skuffer for at fremtage Tegningerne, blev han meget forbauset over at see den Uorden, der herskede, og sagde til

mig: »Hvor kan De dog lide at see disse Sager i en saadan Uorden?» hvortil jeg svarede, at Skylden ikke var min; jeg havde flere Gange anmodet Thorvaldsen om at ordne dem, men han svarede mig altid: »Lad dem kun ligge, de ligge meget godt.« Dagen efter fortalte jeg Thorvaldsen, at Kammerherre Falbe havde sagt, at Skammen var min, hvis jeg ikke sørgede for at faae disse interessante Sager ordnede. Jeg bad derfor om, at han en Dag, naar det var Regnveir, og han ikke skulde ud, vilde anvise mig, hvorledes jeg kunde ordne dem. Thorvaldsen havde ikke megen Lyst dertil, og jeg maatte flere Gange anmode ham derom, indtil det en Dag lykkedes mig at faae ham til at sidde paa en Stol, med Slobrok paa, medens jeg trak den ene Pakke frem efter den anden. Nogle af dem vare trykkede meget haardt sammen og flere af dem vare itu. Vi traf ogsaa paa en Skizzebog med hans Ungdomsarbejder, fortrykket og iturevet. Jeg spurgte, om han ikke syntes det var Synd, og om den ikke skulde til en Bogbinder for at istandsættes, men han svarede: »Nei, den duer ikke!« og kastede den hen imellem endel andre kasserede Sager. Jeg bad Thorvaldsen, om jeg maatte have, hvad han havde kasseret, men han svarede: »Jeg seer helst, at Deres Kone faaer det til at gjøre Ild med, thi naar De faaer det, vil De ordne det og vise Folk disse Kradserier, og de ville lee af dem.« Jeg blev dog ved at bede ham

derom saalænge, indtil han tilsidst gav sit Samtykke til, at jeg maatte beholde dem. Da jeg havde seet, paa hvilken omhyggelig Maade Thiele havde ordnet de Tegninger, han havde haft at gjøre med, gjorde jeg mig ogsaa Umage for at faae mine i en lignende Stand. Efter at jeg var færdig dermed, viste jeg Thørvaldsen det, og da han saa min Glæde derover, sagde han: »Nu troer De vist, at De har en stor Skat.« At jeg saaledes satte min Glæde i at samle Alt hvad han kasserede, fornøiede ham imidlertid i den Grad, at han ofte gav mig flere Skizzer paa eengang, saasom de fire Udkast til Christiansborgs Slots-facade. En anden Gang skjenkede han mig Udkastene til Luther og Melancthon, som vare bestemte til at opstilles i Frue Kirke; ja selv af sine sidste Arbejder har han givet mig. Naar han gav mig et Udkast, sagde han dog som oftest: »De skal ikke vise Baronesse Stampe det, thi hun er ogsaa Samler ligesom De.« Da jeg havde ordnet mine Tegninger, fik jeg Lyst til at vise mine Foresatte dem, og gik da først til Etatsraad Thiele med dem. Da han havde seet dem, sagde han: »Ja, Wilckens! det maa De sætte megen Pris paa; det forekommer mig bedst, om De lod Flere see denne Gave.« Jeg gik derpaa til Etatsraad Schou i den botaniske Have, og han forbausedes over, at Thørvaldsen havde skjenket mig saameget, da han vidste, at Flere forgjæves havde anmodet derom.

Da jeg kom til Geheimeraad Collin, sagde han: »Sæt høi Pris paa Thorvaldsens Godhed imod Dem; han pleier ellers ikke at være ødsel med sine Haandtegninger.«

IX.

Paa en underlig Maade blev jeg Samler af Thorvaldsens Haar. Jeg opdagede nemlig, at hans Haarbørste og Kam bleve rensede, uden at jeg vidste af hvem, og lod det da være mit første Arbeide efter hans Paaklædning, at gjøre dem rene. En Dag kom Baronesse Stampe til mig og spurgte: »Hvem tager Thorvaldsens Haar? Jeg har savnet det i flere Dage, og jeg samler derpaa.« Nu vidste jeg altsaa, hvem der havde taget Haaret af Børste og Kam, og den Tanke opsteg strax hos mig, at jeg forlænge siden burde have begyndt derpaa. Jeg svarede derfor: »Det gjør jeg, Deres Naade! og jeg haaber, at De vil have mig undskyldt, at jeg bliver ved dermed; som Thorvaldsens Kammertjener maa det dog vist tilhøre mig, naar han er her i Byen.« For at være vis paa, at jeg maatte tage det, spurgte jeg Thorvaldsen, om jeg maatte beholde Haarene, som jeg tog af Kammen eller som jeg klippede af ham. Thorvaldsen smilede og sagde: »Vil De nu ogsaa samle paa mit Haar? Ja kan det interessere Dem, saa vær saa god! Men vil De samle paa Haar, saa skal De faae en ganske lille Lok af Napoleon I's Moders Haar.«

Med disse Ord gik han hen til sin Secretair og fremtog den Æske, hvori Haarlokken laa, og gav mig den halve Lok. »See det er Haar at gjemme paa!» sagde Thorvaldsen. Samme Dag fremtog han en Æske, hvori der var Kalk fra Rafaels Grav. Han havde været tilstede ved Gravens Aabning, hvorfra han, ligesom de andre Tilstedeværende, havde medtaget lidt Kalk. »Da det lader til, at De vil være Samler,« sagde Thorvaldsen, »er det vel bedst, at De ogsaa faaer lidt heraf,« og jeg modtog naturligvis med Taknemlighed disse Gaver. Da jeg flere Aar efter, ved Thorvaldsens Bisættelse i Museet, saa, at der blev stødt nogle Stumper Kalk af Gravrummet, samlede jeg dem op, og ved Thorvaldsens Hundredaarsfest gav jeg hvert af Festcomiteens Medlemmer et Stykke deraf.

X.

Frederik VI var altid meget forekommende mod Thorvaldsen. Da Kongen erfarede, at Fregatten, som skulde bringe Thorvaldsen til Kjøbenhavn, var i Vente, udnævnte han ham den 10de September 1838 til Conferensraad. Først den 15de blev der imidlertid meldt fra Commandeur Zahrtmann, at Fregatten var i Sigte, og da blev Udnævnelsen ufortøvet sendt til Commandeuren med Ordre til at overgive den til Thorvaldsen paa Fregatten. Nogle Dage efter at han den 17de var kommen, modtog han fra Kongen en Skrivelse, hvori der

meddeltes ham Tilladelse til at bære følgende Decorationer :

1. Den württembergske Friedrichsordens Storkors.
2. Den württembergske Krone-Ordens Commandeurkors.
3. Den sachsiske Civilfortjenstordens Commandeurkors.
4. Den bayerske Krones Commandeurkors.
5. Decorationen som Ridder af Æreslegionen.
6. Decorationen som Ridder af Ordenen delle due Sicilie.
7. Decorationen som Ridder af Wladimirsordenens 4de Klasse.
8. Decorationen som Ridder af den preussiske røde Ørn.
9. Decorationen som Ridder af corona di ferro.
10. Decoratìonen pro meritis fra St. Lucca.

XI.

Ligeledes vilde Kongen i 1839 give Thorvaldsen et Hædersbeviis paa hans Fødselsdag den 19de November. Da Thorvaldsen netop paa den Tid opholdt sig paa Nysø, kom Overceremonimester Yoldi ind til mig og spurgte, om jeg vidste, om Thorvaldsen blev paa sin Fødselsdag paa Nysø, eller om han kom ind til Byen. Endskjøndt Thorvaldsen havde sagt mig, at han vilde holde sin Fødselsdag her i Byen, men jeg tillige vidste, at Baronesse Stampe vilde forsøge Alt for at holde ham tilbage,

turde jeg ikke sige det med Vished. Dagen før Thorvaldsens Fødselsdag blev der fra Kongen sendt mig en forseglet Skrivelse til ham, vedføiet et Storkors med det hvide Baand. Senere paa Dagen kom Grev Yoldi og gav mig den Ordre, at hvis Thorvaldsen var i sit Hjem paa sin Fødselsdag, skulde jeg overrække ham det Tilsendte tidlig om Morgen, hvorhos Greven fortalte mig, at Kongen havde afsendt en Stafet med Kors, som den 19de om Morgen skulde være paa Nysø, da det jo var muligt, at Thorvaldsen blev der, og Kongen vilde, at det skulde gives ham netop paa denne Morgen. Thorvaldsen blev virkelig paa Nysø, og den til mig afleverede Decoration med Skrivelse blev hos mig. Nogle Dage efter kom Greven for at afhente Korset og Skrivelsen. Jeg sagde da, at det gjorde mig meget ondt, at jeg ikke havde den Glæde at overrække min Herre den kongelige Gave, hvorpaa Greven venlig svarede: »Jeg vil tage Skrivelsen med mig, men lade Korset og Baandet ligge, da jeg nok kan tænke, at De gjerne vil eie det til Deres Samling; jeg skal spørge Kongen, om han vil tillade det.« Næste Dag kom Greven igjen og sagde: »De har Majestätens Tilladelse til at beholde Korset og Baandet, men jeg skal overbringe Dem hans egne Ord, som vare: »Han maa Pinedød ikke bære det!« « Jeg bad Greven takke Hans Majestæt for den store Naade, hvorved der berededes mig en overordentlig Glæde. En be-

kjendt Forfatter har skrevet, at man antager for temmelig bestemt, at det var det sidste Ordens-tegn som Frederik VI bortskjænkede før sin Død den 3die December samme Aar. Ved Hjemkomsten viste jeg Thorvaldsen min Gave og fortalte ham Sammenhængen dermed, hvorover han smilede og sagde: »Ja, Wilckens, han er en god Konge.«

XII.

En Dag, da der skulde være Revue paa Fælleden for Frederik VI, traf det sig, at Thorvaldsen var i daarligt Humeur, tildels over de mange Vanskeligheder, der angaaende Museet reiste sig baade med Hensyn til Bygningsmaaden og Byggepladsen. For at adsprede Thorvaldsen foreslog jeg ham at gaae ud og see paa Revuen, hvori han ogsaa indvilgede. Da vi i nogen Tid havde seet paa Mønstringen, var Kongen af en Adjutant bleven gjort opmærksom paa Thorvaldsens Nærværelse, thi med Eet kom Majestæten, ledsaget af General Bülow, ridende hen til ham og spurgte, efter de gjensidige Hilsener, hvad Thorvaldsen syntes om den danske Soldat. Thorvaldsen svarede, at han syntes rigtig godt om de flinke Karle. Da Samtalen havde varet noget, sagde Kongen: »Jeg hører, Thorvaldsen, at De er misfornøiet over den Uenighed, der er angaaende Deres Museum, og at De har tænkt paa at reise til Italien igjen. Det maa De ikke! Alt skal nok blive ordnet til Deres Til-

fredshed.« Thorvaldsen svarede: »Om jeg ogsaa ikke var misfornøiet, Deres Majestæt, maatte jeg dog derved, da der er Meget, som jeg der maa ordne, førend jeg for bestandig forlader Italien.« »Det gjør mig ondt,« sagde Kongen, »jeg vil saa nødig af med Dem, Thorvaldsen.« »Jeg kan ikke Andet, Deres Majestæt. Jeg ventes bestemt i Rom,« var Thorvaldsens Svar. »Nu vel,« sagde Kongen, idet han henvendte sig til mig, »sørg godt for Deres Herre og bring ham snart tilbage til mig igjen«. Han greb derpaa Thorvaldsens Haand og trykkede den meget kjærligt til Afsked. Paa Hjemveien talte Thorvaldsen med megen Inderlighed om Kongen og yttrede, at en mere godmodig Konge end Frederik VI kunde der vist neppe findes. »Imod mig«, tilføiede Thorvaldsen, »har Kongen altid viist en stor Forekommenhed, som glæder mig meget.«

XIII.

Nogle Dage efter Frederik VI's Død saae man paa Thorvaldsens Arbeidsbord flere forskjellige Udkast til et Monument, som han vilde udføre til Minde om den saa elskede afdøde Konge. Iblandt disse var der Eet, der fremstillede ham i Kroningsdragt, og dette havde Thorvaldsen tænkt at udføre til Opstilling i Rosenborghave, paa det Sted, hvor Herkulespavillonen er. Da Skizzen var afstøbt, kom Christian VIII ned i Atelieret for at see den.

Den behagede ham, men han syntes ikke om den Plads, som Thorvaldsen havde valgt; Kongen fandt, at den vilde være bedre anbragt i den Gang, hvor Hesten og Løven staaer, ligefor Slottet. Nogle Dage efter spurgte jeg Thorvaldsen, hvad det blev til med Monumentet. Thorvaldsen svarede: »Det Arbeide er stillet i Bero; Kongen syntes ikke rigtig om Skizzen, det kunde jeg godt mærke, og jeg synes ikke om den Plads, Kongen valgte. Jeg vil nu vente til der bliver talt til mig igjen derom.« Nogen Tid efter kom en privat Anmodning fra Skanderborg til Thorvaldsen, om han vilde gjøre et Udkast til et Monument, som Byens Borgere vilde opreise for den kjære, afdøde Konge. Dette glædede Thorvaldsen meget, og han udførte nu Kongens Buste efter Skizzerne tilligemed fire Bas-relieffer til at anbringe paa Siderne af Piedestalen. Modellerne bleve sendte til Rom og der huggede i hans Atelier.

XIV.

Et Par Aar efter Thorvaldsens Udnævnelse til Conferensraad, og et Aar senere til Storkors af Danebroge, blev der affordret ham Rangskat, og han blev meget forbauset, da jeg viste ham Regningen, som i disse Aar var summet op til 150 Rd. Da Thorvaldsen havde betænkt sig noget, sagde han: »Jeg kan ikke forstaae, hvorledes man kan affordre mig Penge for Noget, som jeg ikke har

anmodet om; jeg betaler det ikke!« Jeg maatte derfor aflevere Regningen og sige, at Thorvaldsen ikke fandt sig foranlediget til at betale den. Efter et Aarstid kom Regningen meget større tilbage, ledsaget af et Brev, hvori det betydedes Thorvaldsen, at efter Loven kunde Ingen frigjøre sig for denne Skat, med Tilføiende, at hvis den ikke blev betalt inden en fastsat Tid, saae man sig nødsaget til, efter Loven, bestemt at affordre Betaling. Brevet kom paa den Tid af Dagen, da Thorvaldsen stod og arbeidede, og for ikke at blive forstyrret lod han mig oplæse Brevet. Da jeg saae, hvad det handlede om, læste jeg ikke Slutningen høit, fordi jeg vidste af Erfaring, at naar han engang havde bestemt Noget, forandrede han ikke sin Mening. I saadanne Tilfælde henvendte jeg mig gjerne til Etatsraad Thiele, og jeg spurgte derfor Thorvaldsen, om det ikke var bedst, han afgjorde den Sag, hvortil han svarede: »Ja!« Da jeg kom til Thiele, vilde han Intet have dermed at gjøre, men henviste mig til Geheimeraad Collin. Da jeg forklarede ham Sagen, lo han og sagde: »Ja, Wilckens, den Skat kan Thorvaldsen ikke blive fri for at betale, men vi maae have ham undskyldt, det kan han naturligviis ikke forstaae, men jeg skal nok faae det bragt i Orden.« Da jeg nogen Tid efter kom til Collin om nogle andre Pengeaffairer, sagde han: »Nu skal De ikke frygte mere paa Deres Herres Vegne for nogen Ordens- eller

Rangskat, thi jeg har udvirket hos Kongen, at der er udstedt et Reskript til Rentekammeret, at der ikke maa affordres ham nogen Skat.« Kongen havde sagt: »Lad os føie den store Konstner i et saa ubetydeligt Lune; lad os betænke, hvor stor den Skat er, han har skjenket sit Fædreland.«

XV.

Et lignende Tilfælde havde jeg med en Regning fra det kongelige Skydeselskab. Conferensraad Koch og flere af Thorvaldsens Venner havde ønsket at faae ham til at deltage i Fugleskydningen. Dagen før denne fandt Sted kom Koch med Selskabets Tegn, som Thorvaldsen skulde bære, og som han modtog med Glæde. Aftalen blev, at Koch skulde afhente Thorvaldsen den næste Dag. Da Koch kom i den Anledning, sagde han: vi skal nok bringe Thorvaldsen hjem igjen. Efter Frokosten paa Skydebanen kom imidlertid Kronprinds Frederik kjørende hjem med ham og sagde ved sin Bortkjørsel: »Jeg kommer igjen Klokken 5 og henter Thorvaldsen, da han har lovet at tilbringe Aftenen med Os.« Han kom ogsaa til den fastsatte Tid og hentede Thorvaldsen. Da de kjørte bort, sagde Prindsen: »Jeg skal nok bringe Thorvaldsen hjem igjen.« De kom tilbage Klokken 10, og Prindsen fulgte med op i Stuen, hvor han og Thorvaldsen sad noget og talte sammen om Festen. De vare begge meget oprømte. Da

Prindsen var taget bort, yttrede Thorvaldsen: »Den Prinds er dog et herligt Menneske, han gjør sig da ikke klogere, end han er.« Nogen Tid derefter kom der en Regning paa 20 Rd. for Maaltidet paa Skydebanen. Da jeg viste Thorvaldsen den, sagde han: »Det maa være en Feiltagelse; da jeg var inviteret, skal jeg vel ikke betale.« Jeg lod følgelig Budet tage Regningen med tilbage. Da jeg nogle Dage derefter fortalte Conferensraad Koch om Regningen, svarede han: »De skal ikke mere tale til Thorvaldsen derom, jeg skal nok afgjøre det.« I saadanne Tilfælde, og med sin egen Person, var Thorvaldsen meget sparsom og nøieregnende, men kom det an paa at hjælpe Andre, var han altid meget velvillig. Samme Dag kom netop en Kunstner, bekjendt under Navnet Fattig-Holm, som tegnede smukke Prospector af Kjøbenhavn. Thorvaldsen købte flere af dem, som han medbragte i sin Mappe, blandt andre et Prospect af Christiansborg, for hvilket Thorvaldsen gav ham 20 Rd. og som han derpaa samme Dag forærede mig. Thorvaldsen lod ham aldrig gaae, uden at købe nogle af hans Tegninger; flere af dem opbevares i Museet. Undertiden købte han ogsaa et Prospect af Holm til mig, som han da skjenkede mig med de Ord: »Jeg kan ikke lade den talentfulde Mand gaae, uden at hjælpe ham til Penge.« Thorvaldsen fik dog ikke stor Glæde deraf; Holm hørte allerede den Gang til de Mennesker, som

ere tabte for Samfundet. — I de første Maaneder efter sin Ankomst her til Byen blev Thorvaldsen saagodt som oversvømmet med Bønskrifter, baade fra simple og fornemme Folk. Fra Collin modtog Thorvaldsen 1000 Rd. ad Gangen af sine Penge, og det var ikke sjældent, thi de vare snart givne bort. Collin foreslog derfor Thorvaldsen, kun at modtage Ansøgningerne, men lade Ansøgerne hente Svar hos Thiele. Det viste sig at være den rette Maade, thi dem, som Thiele fandt værdige til Hjelp, sendte han da over til Thorvaldsen, der altid var villig til at understøtte, og Mange vare Tallet paa dem, som han ydede Hjelp. Derimod var det meget vanskeligt at formaae ham til at give skriftlige Anbefalinger, hvorimod han altid var villig til at tale for dem, som bad ham derom. Saaledes havde flere af Thorvaldsens Bekjendte anmodet ham om at hjelpe en Smedesvend ved Navn Sommer, der var kommet slemt til Skade med sin Næse. Doctor Starck havde lovet at skaffe denne Mand en ny Næse, naar han kunde udholde Operationen. Forsøget lykkedes over al Forventning. Senere kom Doctoren til Thorvaldsen og fortalte, at Sommer, paa hans Spørgsmaal om, hvilken Façon at han ønskede den nye Næse skulde have, havde svaret, »at det var ligegyldigt, naar han blot fik en Næse.« Doctoren beklagede samtidig for Thorvaldsen, at Smedesvendens nye Næse ikke kunde taale Varmen fra Smedien, og bad

derfor Thorvaldsen om at bidrage til at skaffe ham en anden Beskjæftigelse, hvilket Thorvaldsen ogsaa lovede. Da Sommer, efter Thorvaldsens Ønske, kom op til ham, spurgte han ham, hvilken Beskjæftigelse han havde tænkt sig at komme ind i. Sommer svarede: »Som Bud eller lignende, dog helst som Toldassistent paa Landet.« Thorvaldsen lovede at tænke derover. Da han var gaaet, spurgte Thorvaldsen mig: »Til hvem jeg troede, at han skulde henvende sig?« Jeg svarede, at han vist bedst kunde henvende sig til General Bülow, og den næste Dag maatte jeg følge med ud paa Amalienborg.

Da Thorvaldsen forebragte Bülow sit Ærinde, svarede denne: »Lad ham bringe mig en Ansøgning,« og fire Dage efter kom der et Brev fra General Bülow, hvori han meddelte Thorvaldsen, at Sommer havde faaet Ansættelse i en Provindsby. Førend Sommer skulde reise fra Hovedstaden, kom han tilligemed sin gamle Moder op til Thorvaldsen; de takkede og velsignede ham Begge for alt det Gode, han havde gjort imod dem. Thorvaldsen havde understøttet dem, indtil Sommer skulde tiltræde Embedet; nu kunde Sønnen beholde sin Moder hos sig i Fremtiden, uden Sorger for Udkommet, altsammen ved Thorvaldsens Hjelp. Naar Sommer kom til Kjøbenhavn, besøgte han altid Thorvaldsen og bragte ham sin Tak, fordi han kunde leve saa tilfreds og lykkelig.

XVI.

Da jeg en Dag kom ind til Thorvaldsen, sad han med et Brev i Haanden. Jeg saae strax, at han var meget bedrøvet, og da jeg spurgte ham, hvad der var hændet, rakte han mig Brevet og sagde: »Læs selv!« Det var en Anmodning fra Pastor Visby om at gaae i Forbøn hos Kongen for Forbryderen Worm, som havde myrdet den be- kjendte Tønder. Da Pastor Visby som Sjælesørger havde besøgt Fangen hver Dag i en Maaned, havde han fattet Godhed for ham, især fordi han saae, at Worm angrede sin Brøde. Pastor Visby meente, at naar Thorvaldsen vilde gaae til Frede- rik VI og bede om Naade for Worm, vilde Kongen ikke negte ham det. Da jeg havde læst Brevet, spurgte Thorvaldsen mig: »Hvad skal jeg gjøre? Er det en Sag, som jeg tør blande mig i?« Jeg svarede: »At det syntes jeg ikke han kunde, men at min Mening maaskee ikke var den rette.« Thor- valdsen raadførte sig derfor med Collin, Schouw, Clausen og Thiele, som Alle meente, at det var Uret af Pastor Visby at bebyrde Thorvaldsen med en saa vanskelig Sag, og fraraadede ham bestemt at gaae til Kongen. Nogle Dage efter fik Thor- valdsen atter Brev fra Visby, hvori han bad Thor- valdsen at tænke over, at han maaskee kunde redde et Menneske fra at døe paa Skafottet, da det endnu var Tid; i Slutningen af Brevet nævnte han Dagen

og Klokkeslettet, da Worm skulde henrettes. Thorvaldsen forholdt sig dog ganske rolig, da alle hans Venner havde fraraadet ham at gjøre Noget for Worm, og vare meget vrede paa Visby, som havde anmodet derom; men da Dagen, som var bestemt til Henrettelsen, oprandt, stod Thorvaldsen op Kl. 5, satte sig i sin Sofa og saa paa sit Uhr. Da den bestemte Dødstime (Kl. 6) kom, sad Thorvaldsen og græd og var meget urolig og bedrøvet. Jeg fik ham derfor til at lægge sig paa Sofaen og blev hos ham, indtil han faldt i Søvn. Da jeg havde seet, hvormegen Sorg den Sag havde forvoldt ham, brændte jeg Brevene, og hele denne ubehagelige og sørgelige Begivenhed blev ikke oftere berørt for ham.

XVII.

Thorvaldsen var ikke sjelden misfornøiet med Akademiets Forsamlinger. Saaledes var det Tilfældet, da Christian VIII og Thorvaldsen ønskede, at Portraitmaler Bærentzen skulde være Medlem af Akademiet. Han fik til Opgave at male Christian VIII og Eckersberg. Begge sad ofte for ham og vare meget tilfredse med Arbejderne. Da Portraiterne vare færdige, bleve de opstillede i Akademiet. Thorvaldsen og de øvrige Medlemmer vare enige om, at Arbejderne vare gode. Ogsaa til mig yttrede Thorvaldsen, at der Intet kunde være til Hinder for Bærentzens Optagelse, da Alle syntes godt om

Malerierne. Da Forsamlingsdagen kom og Balloteringen var forbi, fandtes der imidlertid kun 3 eller 4 hvide Kugler foruden Christian VIII's og Thorvaldsens. Efter uforbeholdent at have yttret sin Vrede forlod Thorvaldsen strax Forsamlingen. Da han kom ned i sine Værelser, sagde han til mig: »De fordømte Blodkugler, havde der blot slet ingen været i Kassen, saa vidste jeg, at de Alle vare lumske, men nu veed jeg ikke, hvem det er som Bærentzen har imod sig; til mig sige de Alle, at de have givet ham deres Stemme.« Da Akademiets Secretair, Thiele, kom ned med de Sager, som havde været for i Forsamlingen, for at Thorvaldsen som Directeur skulde underskrive dem, spurgte han mig, hvorledes Thorvaldsens Humeur var, og da jeg svarede, at han var meget vred, bad Thiele mig om at see at faae Thorvaldsen til at underskrive Sagerne. Da jeg den næste Dag bad ham derom, svarede han: »Nei! de kunne ansee det, som om jeg ikke har været tilstede.« Kun disse Ord vilde han skrive. Jeg bad ham da om at lade være at skrive den Bemærkning og kun sætte Navn under, men det vilde han ikke. Jeg maatte love ham at sige disse Ord ved Afleveringen af Sagerne, og han nedskrev dem flere Gange paa et Stykke Papir, som jeg har opbevaret i min Samling.

XVIII.

Ligeledes gik det imod Thorvaldsens Ønske ved en Concours om den lille Guldmedaille, hvortil Historiemaler Andersen havde leveret sit Arbeide »den barmhjertige Samaritan«. Der var mange Arbeider indsendt, men Thorvaldsen syntes bedst om Andersens, og det gjorde ham meget ondt, at han ikke fik Medaillen. Han spurgte mig, om jeg kjendte Andersen, og da jeg svarede Ja, og fortalte, at han led af Brystsyge og vist ikke havde lang Tid at leve i, bad han mig om at gaae op til Andersen og bede ham om at komme hjem til sig. Jeg gik strax hen til ham, og han fulgte med mig til Thorvaldsen; jeg kan ikke skildre den Glæde, som Kunstneren udtalte, da han hørte, at Thorvaldsen vilde kjøbe hans Arbeide. Thorvaldsen tog meget venligt imod ham og jeg saa endogsaa Taarer i hans Øine, idet han med inderlig Deltagelse trykkede hans Haand og sagde: »Jeg synes saa godt om Deres Maleri, at jeg vil kjøbe det til mit Museum. De kan lade Wilckens vide, hvormeget det koster, saa skal det blive Dem udbetalt.« Da jeg senere kom op til Andersen, forlangte han kun 100 Rd. for sit Stykke, og jeg bemærkede da, at han godt kunde forlange mere for det; men det vilde han ikke; han satte sin Glæde over, at Thorvaldsen vilde eie hans Arbeide, høiere end Penge.

XIX.

I 1837 concurrerede Adam Müller, Eddelien og flere andre Konstnere til den store Guldmedaille. Opgaven var »David, som opmuntrer Saul ved sit Harpespil.« Prisen blev tilkjendt Adam Müller og Eddelien; men da Akademiets store Reisestipendium, 800 Rd. aarlig i 3 Aar, som følger med den store Guldmedaille, kun kunde gives til Een, maatte begge Konstnerne concurrere om igjen. Opgaven blev nu: »Christus, der aabenbarer sig for Disciplene i Emaus«, og her seirede Eddelien. Da Thorvaldsen hørte Udfaldet, blev han meget vred og sagde: »Den Concurs har Eddeliens Velyndere faaet sat igang. Jeg mener for bestemt, at Müllers var det bedste. Som jeg hører, er der udenfor Akademiet arbeidet paa en underfundig Maade, men nu vil jeg ogsaa træde op for Müller; han skal reise! Imorgen gaaer jeg til Frederik VI og forklarer ham, hvorledes den Sag er ledet, og skulde jeg ikke faae Kongen paa min Side, saa skal han reise for min egen Regning!« Da Thorvaldsen kom hjem fra Kongen, var han meget glad og sagde: »Nu, Wilckens, har jeg faaet udvirket, at Kongen lader Müller reise. Naar han nu blot maa overvinde den Sygdom, som han har paadraget sig af Ærgrelse over alle de Cabaler, der ere spillede imod ham.« Müller blev virkelig meget syg og var Døden nær, hvilket bedrøvede Thor-

valdsen meget. Han kom sig dog saa vidt, at han i 1839 kunde reise til Italien, hvor han forblev indtil 1842, da hans Sygdom antog en saa alvorlig Charakter, at hans Familie maatte hente ham hjem til Danmark. Da Thorvaldsen paa samme Tid var i Rom for at ordne sine Sager, besøgte han ham ofte. For at opmuntre ham købte han et stort Maleri »Christus med de fire Evangelister«, og da det var bekjendt for hans bedste Arbeide, bestemte Thorvaldsen det til sit Museum. Det kom først paa Udstillingen, hvor det blev tilkjendt Udstillingsmedaillen. Thorvaldsen har ladet mig læse et Brev fra Christian VIII, hvori Kongen bevidner Thorvaldsen sin Glæde over, at han har købt det store og bedste Maleri af Adam Müller, da det vilde have været sørgeligt, om det var gaaet tabt for Danmark. Da Thorvaldsen kom tilbage fra Italien, besøgte han ofte den lidende Kunstner, og naar han talte om ham, yttrede han altid sin Sorg over, at et saa stort Talent saa tidligt skulde gaae bort. »Müller siger selv,« yttrede Thorvaldsen til mig, »at det er det for ham saa pinlige Concurvæsen, der var Aarsagen til, at han maatte bukke under.« I den sidste Tid af Müllers Sygdom kom Thorvaldsen en Dag meget bedrøvet hjem fra ham og sagde: »Nu kan jeg ikke mere taale at see den stakkels døende, unge Kunstner.« Den 15de Marts 1844 døde han, altsaa ni Dage førend Thorvaldsens Død indtraf.

XX.

Thorvaldsen følte sig en Dag ikke rigtig oplagt til at arbejde og havde heller ikke Lyst til at spadserere, hvorfor jeg foreslog ham at gaae lidt op i Udstillingen, da jeg troede det kunde adsprede ham at see paa Malerierne. Han gik ogsaa derop, men kom snart ned igjen. Da jeg spurgte ham, hvorfor han kom saa hurtig tilbage, svarede han: »Nei, Wilckens! det er Synd, at jeg opholder mig der; de Besøgende faaer ingen Glæde af at være der. De see paa mig, men glemme at see paa Malerierne.« Jeg spurgte da, om han ikke havde Lyst til at besøge nogen af Kunstnerne i deres Atelier, da han der mere uforstyrret kunde see paa deres Arbeider. Thorvaldsen gik villig ind paa denne Idee, besøgte flere Malere og glædede sig meget over deres Arbeider. Altid havde han nogle opmuntrende Ord til dem, men aldrig Noget at udsætte paa deres Frembringelser. Da jeg spurgte ham, om han da syntes godt om alle Malerierne, svarede han: »Man skal aldrig være paa rede Haand med at omtale Manglerne, derved forknytter man blot Kunstnerne. Derimod skal man fremhæve det Gode; med Tiden finde de nok selv deres Feil.«

XXI.

Theatermaler Wallich kom en Dag til Thorvaldsen og forestillede en ung Elev ved Navn Gertner,

som havde et meget lovende Talent. Den unge Mand medbragte sin Mappe, hvori der fandtes mange gode smaa Skizzer, Udkast og Portraiter. Da Thorvaldsen havde gennemseet Tegningerne, sagde han til den unge Kunstner, at dersom han havde Lyst, maatte han gjerne tegne efter Alt hvad der fandtes hos ham. Wallich tog da Ordet og svarede, at det var netop det, som Gertner ønskede, især vilde han gjerne tegne Conferensraadens Portrait. Thorvaldsen svarede: »Ja, det har jeg Intet imod; men det bliver vist bedst, at De først tegner Noget her hos mig, saa kan De i den Tid studere mit Ansigt.« Wallich takkede paa det unge Menneskes Vegne, og den dengang saa undselige Gertner lovede ved Afskeden, at Thorvaldsen nok skulde faae Glæde af ham til Gjengjæld for den store Godhed, han havde viist ham. Dagen efter kom Gertner allerede og begyndte at tegne efter de Pompeijanske Vaser, som vare opstillede i de Værelser, hvor Thorvaldsen selv stod og arbeidede. Da Gertner havde tegnet i nogle Dage, viste han mig flere Udkast af Thorvaldsen, som han havde udført paa samme Tid, som han tegnede efter Vaserne. Jeg fortalte det til Thorvaldsen, og da Gertner kom den næste Dag, forlangte han at see dem. Thorvaldsen syntes meget godt om dem og sagde til Gertner: »Har De Lyst dertil, saa begynd De kun paa mig, naar De vil, og søg Dem en Plads, hvor De har den rigtige Belysning; jeg skal nok

være Dem behjælpelig.« Gertner takkede og begyndte den næste Dag paa det Portrait, hvormed han lagde Grunden til sin Lykke. Thorvaldsen rettede flere Gange paa Portraitet, og da det var færdigt, sagde han: »Dette Portrait ønsker jeg at beholde. Har De Lyst til at tegne flere, saa kan De tegne efter dette; men paa det maa De ikke tegne mere; det vil jeg beholde her paa Bordet.« Nogle Dage efter kom der nogle Reisende, som fandt det saa godt, at de spurgte mig, om de kunde faae det at købe. Jeg svarede: »Nei, det faaer De ikke; men De kan bestille et efter det hos Gertner; det kan han snart tegne.« Da Gertner hørte det, blev han meget glad og spurgte Thorvaldsen, hvormeget han kunde forlange for det. Thorvaldsen svarede: »Forlang 25 Specier, og tag saa strax fat paa det!« Gertner fik dette Portrait færdigt paa halvanden Dag, og efter denne Bestilling indløb der mange andre. Efter nogen Tids Forløb skaffede Thorvaldsen Gertner et Atelier paa Christiansborg, hvor han malede Thorvaldsen i naturlig Størrelse. Dette tog meget lang Tid op, da han havde mange Arbeider igang, og førend Gertner fik rigtig begyndt paa Portraitet, var Thorvaldsen taget til Nysø. Da Gertner blev omtalt af Thorvaldsen som en dygtig ung Mand, blev han ogsaa indbuden til at tilbringe Sommeren paa Nysø, for at han ret kunde faae Leilighed til at male Skizzen til Thorvaldsens store Portrait. Medens

han var der, malede han flere forskjellige Skizzer af Thorvaldsen, hvoriblandt een, der fremstillede ham i en Silkeslobrok, arbejdende paa en Buste af Oehlenschläger, og en anden, hvor han arbejder paa Minerva. Efter at han var kommen tilbage med Thorvaldsen til Byen, begyndte han atter paa det store Portrait, men paa Grund af de mange Bestillinger, som nu indløb til Gertner, blev det først færdigt flere Aar efter. Da Thorvaldsen maatte sidde meget ofte for Gertner, begyndte det imellem at trætte ham. En Dag, da Thorvaldsen var anmodet om at komme — det var den 71de Time — yttrede han paa Veien derhen: »Nu bliver jeg snart kjed af det!« Thorvaldsen var den Dag ikke vel, og da han havde siddet noget, begyndte han at blive døsigt. Med Et reiste Gertner sig, stampede i Gulvet og udbrød meget høit: »Thorvaldsen! De sover jo.« Thorvaldsen foer forskrækket op, men sagde strax efter til mig: »Kom Wilckens, lad os gaae.« Paa Veien hjem sagde han til mig: »Hvad var det for en Maade, han talte mig paa?« »Ja,« svarede jeg, »De har gjort formeget af ham, Hr. Conferensraad; det har han ikke kunnet taale.« »Ja, ja,« sagde Thorvaldsen: »Nu vil jeg ikke sidde mere for ham. Da jeg saae, at han var ung og tegnede til at blive en dygtig Kunstner, har jeg indført ham i mange store Huse for at gjøre ham bekendt; har jeg saa fortjent en saadan Opførsel af ham?« Nogle Dage efter

kom Gertner og anmodede mig om at see at faae Thorvaldsen hen til sig igjen, da han kun havde anlagt hans Hænder. Da jeg bad Thorvaldsen derom, svarede han: »Send Bud til Gibseren, saa kan han afforme mine Hænder og derefter tage en Afstøbning, lad ham saa tage en af mine Modelleerstokke og sætte den i høire Haand.« Da Gertner havde modtaget Afstøbningen af Hænderne, henvendte han sig til mig og sagde, at den var ham ikke nok, da der var flere Smaating, som han vilde rette paa. Jeg svarede ham: »Ja saa er det vist bedst at lade det beroe en Tid endnu, indtil Thorvaldsen har overvundet sin Vrede; nu faaer jeg ham ikke overtalt til at komme til Dem.« En Maanedstid efter bad jeg Thorvaldsen om at gaae hen og see sit Portrait, da Gertner havde ladet mig vide, at det var færdigt og han gjerne vilde vide hans Mening om det. Et Par Dage efter, da Veiret var smukt og Thorvaldsen vilde gaae en Tour, fik jeg ham til at lægge Veien ned mod Slottet. Da vi kom der, sad Gertner og gjorde nogle smaa Forandringer ved Portraitet. Thorvaldsen stod længe og betragtede det; derefter paaviste han et Par Steder, som Gertner strax forandrede, og sagde derpaa: »Nu maa De ikke rette mere derpaa; nu har De et godt Portrait af mig.« Gertner takkede Thorvaldsen for al hans Uleilighed, og nu vare de atter gode Venner.

XXII.

En Dag kom der en Herre, som ønskede at faae Thorvaldsen i Tale. Da han kom ind, udbad han sig Tilladelse til at tegne efter Thorvaldsens Arbejder og Malerier. Thorvaldsen, der syntes godt om hans beskedne Optræden, viste ham Atelieret og Værelserne og sagde: »Nu kan De begynde, naar De selv vil.« Den fremmede Herre tog da strax sin Mappe frem og begyndte at tegne efter Riedels »Neapolitanske Fiskerfamilie«. Da jeg senere kom ind, spurgte Thorvaldsen: »Hvem er den Herre? Jeg kjender ham ikke, og han har ikke sagt mig sit Navn, men jeg synes meget godt om ham. Gaa ned, Wilckens, og spørg ham derom fra mig.« Da jeg forebragte den unge Mand Conferensraadens Ønske, sagde han: »Kjender De ikke mig? Mit Navn er Adolf Price. Maaskee er jeg bedre kjendt som den hvide Mand eller Pjerrot fra Prices Theater.« Da Thorvaldsen hørte det, blev han meget forbauset, thi han kunde ikke begribe, at denne alvorlige Mand kunde fremstille en saa komisk Person, som en Pjerrot skulde være. Efter at Price havde tegnet i nogle Dage, fik Thorvaldsen Lyst til at see hans Tegninger, og da han fandt, at de vare meget godt tegnede, sagde han: »Hør, Wilckens, jeg troer, at jeg vil gaae ud en Aften og see disse Tableauer.« Da jeg fortalte Price dette, blev han meget glad og

bad mig om at underrette ham om, naar Thorvaldsen vilde komme, da han helst vilde være forberedt paa hans Komme og fremstille de Tableauer for ham, som han havde tegnet i Thorvaldsens Bolig. »Jeg vil ogsaa gjerne give en Pantomime, hvori jeg ret kan faae Leilighed til at vise mig for Thorvaldsen,« tilføiede han. Nogle Dage efter denne Samtale sagde Thorvaldsen til mig: »Jeg troer jeg vil gaae i Prices Theater i denne Uge.« Jeg underrettede Price derom, og da han havde ordnet Forestillingen, som han ønskede, spurgte han mig, om jeg troede det passede for Thorvaldsen. Den næste Dag gav han mig nogle Billetter og bad mig om at tilbyde Thorvaldsen dem. Om Morgen spurgte jeg Thorvaldsen, om han ikke havde Lyst til at see Prices Komædie, da der netop i Aften blev fremstillet nogle af de Tableauer, som Price havde tegnet hos ham. »Jo«, svarede Thorvaldsen, og han havde Intet imod at tage Billetterne. Thorvaldsen morede sig godt derude, og sagde til mig: »Disse Tableauer ere meget smukt stillede, men det er ogsaa nydelige Damer med skønne Former.« Efter Tableauerne gav de en meget munter Pantomime; især var Pjerrot rigtig paa sin Plads. Der er senere blevet fortalt, at Pjerrot aldrig har spillet bedre end den Aften, og at det var Glæden over Thorvaldsens Nærværelse, der begeistrede ham. Thorvaldsen lo uafbrudt, saa længe Pjerrot var paa Scenen, og da jeg spurgte: »Kan Conferensraaden

kjende ham,« fik jeg til Svar: »Jeg maa næsten tvivle om, at Pjerrot og den alvorlige Mand, jeg har seet hos mig, er den samme Person.« Da Price kom den næste Dag, gik Thorvaldsen ned til ham i Atelieret og spurgte ham, om det ogsaa virkelig var ham, der spillede Pjerrot? Price svarede: »Jo, Hr. Conferensraad. Naar jeg faaer den Dragt paa, glemmer jeg alle alvorlige Ting.« Thorvaldsen tog Price i Haanden og takkede ham med de Ord: »De er en stor Kunstner i Deres Fag. De har moret mig meget, og naar jeg trænger til at opmuntres, kommer jeg ud til Dem.« Price sørgede for, at der altid var Billetter til Thorvaldsens Afbenyttelse, og Price havde ogsaa den Glæde at see Thorvaldsen der til flere af deres Forestillinger.

XXIII.

Thorvaldsen fandt meget Behag i Fru Heibergs Spil, og hver Gang han saa hende i en ny Rolle, sagde han, at han endnu aldrig havde seet hende bedre. Da han en Dag havde en Samtale med Collin om hende, yttrede han: »Jeg ønskede mig gjerne et Portrait af den store Kunstnerinde, men siig mig, Collin, hos hvem skal jeg faae det?« »Det kan De nemt faae,« svarede Collin, »da Bærentzen har ønsket at male Fruen.« »Men,« indvendte Thorvaldsen, »troer De, at hun vil tillade det?« »Jo,« svarede Collin, »det vil hun ikke

negte, naar hun hører, at det er Dem, der ønsker at eie det.« »Det vil da blive mig en dobbelt Glæde,« gjensvarede Thorvaldsen, »da jeg længe har ønsket at have et Maleri af Bærentzen.« Collin kom kort Tid efter og fortalte, at Bærentzen allerede havde begyndt paa Maleriet, hvorover Thorvaldsen blev meget glad. Nogen Tid efter kom Bærentzen og spurgte mig, om jeg ikke troede, at Thorvaldsen kunde have Lyst til at komme i hans Atelier og see, hvor vidt han var kommen med Maleriet. Jeg svarede: »Jo! det kan jeg godt love, da Thorvaldsen netop har yttret Ønsket om at besøge Dem.« Den næste Dag fulgte jeg Thorvaldsen derhen. Bærentzen boede ved Børsen. Da Thorvaldsen kom ind i Atelieret, gik han strax hen til Portraitet og sagde: »Maa jeg faae dette Portrait saa snart det er færdigt, saa kan Collin betale Dem det.« Bærentzen blev meget glad derover og udbad sig Til-ladelse til at laane det til Udstillingen, hvortil Thorvaldsen svarede: »Ja! det var da Synd andet, end at Publicum skulde have den Fornøielse at see den store Konstnerindes saa vellykkede Portrait.« Da det kom fra Udstillingen, hvor det, som bekjendt, gjorde megen Lykke, blev det ophængt i et af Thorvaldsens Værelser, og naar der kom Besøgende, var det altid Thorvaldsen en sand Fornøielse at vise dem Fru Heibergs Portrait, som aldrig blev seet uden at blive beundret.

XXIV.

Det var ofte Tilfælde, at Thorvaldsen ønskede at gaae i Theatret, naar han kom fra Middags-selskab. Da han egentlig helst vilde derhen hver Aften, saa traf det sig undertiden, at vi kom saa seent, at Tæppet rullede ned, inden han vel var kommen rigtig paa sin Plads paa 2den Bæk i 1ste Parket. Han var derfor meget ærgerlig over, at Forestillingerne begyndte saa tidlig, nemlig Kl. 6. Han syntes, at man ikke skulde spille Komedie ved Dag, og fik derfor Collin og Adler til at sætte sig i Bevægelse for at faae det forandret til Kl. 7, hvilket dog først skete efter hans Død, saa at han ikke kom til at nyde godt af det. Thorvaldsen ønskede gjerne, at jeg ledsagede ham til Theatret. Han foretrak Balletten, og han blev meget bedrøvet, da Bournonville havde det bekjendte Uheld at blive tilkjendt Stuearrest. Den følgende Dag lod han mig følge sig hen til ham for at vise ham sin Deltagelse. Da Lægen Professor Drejer boede i samme Sted, aflagde han med det Samme en Visit hos ham og fik ved denne Leilighed en Medaillon at see, som han selv for mange Aar tilbage havde modelleret. Den forestillede Løffler, Fru Drejers Fader, der havde været Thorvaldsens Ungdomslærer. Drejer skjenkede den til Thorvaldsen, som blev meget glad for den. Endnu samme Dag blev den sendt ham, og den findes nu i Museet.

XXV.

Naar Thorvaldsen omtalte sine Barndomserindringer, dvælede han ofte ved den Tid, da han arbeidede i Træ. I Særdeleshed omtalte han et stort Uhrfederal, hvortil han havde skaaret Forsiringerne, samt en Vase, som stod ovenpaa Foderalet, fyldt med Blomster og Frugter af Træ. Han ønskede saa gjerne at faae Oplysninger om, hvor det fandtes, men trods al mulig Umage, som jeg gjorde mig derfor, lykkedes dette mig dog ikke, medens han levede. Da jeg ofte havde omtalt dette Uhr i min Familie, havde min Svigersøn mærket sig det. Paa en Sessionsreise, hvilken han som Regimentsdyrlæge gjorde i Jylland, kom han til at tale med en Handelsreisende, nuværende Grosserer Voss. Denne fortalte da, at hans Principal havde et Uhr, som Thorvaldsen havde arbeidet paa. Principalen havde hørt det omtale, og da det skulde stilles til Auction, blev han den heldige Kjøber af det. Nogen Tid efter kom den Handelsreisende ned til mig for at sige fra hans Principal, Kjøbmand Ollendorf i Holbæk, at det vilde glæde ham meget, hvis Museet vilde modtage, som en Gave fra ham, det af Thorvaldsen saa meget efterspurgte Uhr. Det var Bestyrelsen meget kjært saaledes at komme i Besiddelse af det, og til Gjengjæld sendte den et Takkebrev til Kjøbmanden tilligemed tre Medailloner, nemlig Mel-

pomene, Thalia og de tre dannende Kunstners Genier. Uhret staaer nu i Thorvaldsens Værelse i Museet, og Kjøbmanden har glædet sig meget over, at det er kommet paa sin rette Plads.

XXVI.

En Dag blev Thorvaldsen indbudt til Middag hos Geheimeraad Rothe, som boede paa Hjørnet af Ny Vestergade og Filosofgangen. Da han kom til Porten, standsede han for at betragte et af hans Ungdomsarbejder, som han havde skaaret i Træ, og som var anbragt over Porten. Han yttrede sin Tilfredshed dermed og sagde: »Det glæder mig at see, at man har været saa omhyggelig med mit Arbeide, ellers kunde det ikke have seet saa godt ud efter saa mange Aars Forløb.« Da han kom hjem, fortalte han mig, at Geheimeraaden havde ført ham ind i en Sal og viist ham en af hans første Buster. »Og,« sagde Thorvaldsen, »det var en af dem, som gjorde mig bekjendt.« Da Geheimeraaden et Aarstid efter fik at høre, at Thorvaldsen satte megen Pris paa denne Buste, som var af hans Fader, den berømte Tyge Rothe, skjenkede han den til Thorvaldsen, hvorfor den nu er opstillet i Museet.

XXVII.

Historiemaler Høyers Søkende besøgte ofte Thorvaldsen. Det var to ældre Piger, og de be-

klagede altid, at deres Broder var saa svag, at han ikke kunde have den Glæde at følge med dem. Thorvaldsen lovede dem derfor, at han vilde komme til dem, hvorover de bleve meget glade og bade mig om at lade dem vide, naar Thorvaldsen vilde komme, da det vilde bedrøve dem meget, hvis de ikke vare hjemme, naar han kom. Da der var gaaet nogle Dage, bad jeg Thorvaldsen om snart at gaae derhen, da det jo vilde være dem en stor Glæde. Thorvaldsen var ogsaa villig dertil, men maatte udsætte det i nogle Dage, da han vilde forære dem deres Moders Marmorbuste, men den skulde først eftersees. Da jeg skyndte paa Thorvaldsen for at den kunde blive afvasket, blev den ogsaa snart færdig, og efter at Dagen, da Thorvaldsen havde bestemt at tage derhen, var fastsat, lod jeg dem vide det. Jeg foreslog Thorvaldsen at tage en Droschke. Da det kun var en lille Buste, kunde vi nok selv tage den med. »Ja, Wilckens, lad os det,« sagde han, »men see efter, at Døren er saa bred, at jeg ikke igjen skal komme i Klemme.« Da vi kom derhen — de boede paa Graabrødretorv paa en fjerde Sal — var det meget anstrengende for Thorvaldsen at komme derop, eftersom det altid generede hans Bryst at gaae op ad Trapper, men det glemte han, da han saae deres Glæde over hans Komme. Da jeg kom frem med Busten, som Thorvaldsen forærede dem paa sin sædvanlige venlige Maade, blev Glæden endnu

større, saa det nær aldrig havde faaet Ende med Taarer og Omfavnelser. Der var dækket et lille beskedent Frokost- og Kaffebord, men Thorvaldsen nød aldrig Noget ved Formiddagsvisiter. Han lod sig derimod forevise Høyers Haandtegninger og Udkast, som ikke vare faa, men mærkeligt nok udtalte Thorvaldsen ikke sin Mening om dem. Da han havde seet Alt, takkede han, og ved Afskeden lovede han at besøge dem igjen, men han kom der imidlertid ikke mere. Efter Høyers Død kom Busten tilbage til Museet.

XXVIII.

Da Thorvaldsen flere Gange hos Overpræsident Kjørulf var truffet sammen med Skibsbygmester Larsen, havde de mange baade glædelige og sørgelige Samtaler angaaende Thorvaldsens Barndom og om hans Forældre, hvis Stilling Larsen kjendte meget nøie, da Faderen havde arbeidet paa hans Plads. Et Besøg, som Larsen havde aflagt dem, stod i et meget sørgeligt Minde hos ham. Thorvaldsens Fader var i flere Dage udeblevet fra sit Arbeide, og Larsen gik derfor selv til hans Hjem i Dronningens Tvergade, hvor de beboede en meget tarvelig Bagleilighed. Han fandt Thorvaldsens Moder i en meget beklagelig Tilstand. Faderen var ikke syg, men efter gammel Sædvane gaaet ud med slette Venner, som forførte ham til Drik. Hun bad Larsen om at foreholde ham hans

daarlige Vandel, hvilket han lovede og ogsaa gjorde, men det frugtede ikke meget. Da Thorvaldsen kom hjem den Dag, denne Samtale havde fundet Sted imellem ham og Larsen, var han meget bedrøvet. Jeg spurgte ham om Aarsagen dertil, og han fortalte mig ganske aabenhjertig, som han altid gjorde, naar Noget gik ham imod, den her anførte Samtale med Larsen, og at de havde aftalt, at de vilde træffe hinanden et bestemt Klokkeslet paa Larsens Plads. Jeg fulgte ham derud, og da vi traadte ind paa Pladsen, kom Larsen os meget venligt imøde. Thorvaldsen blev strax noget alvorlig og udbrød: »O, hvor nu alle mine Barn-domsminder træde tydelig frem for mig!« Han gjenkjendte strax det Sted, hvor hans Fader havde staaet og havt det Arbeide, med hvilket Thorvaldsen meget ofte hjalp ham, undertiden ved at rette derpaa. Da vi gik ind paa Pladsen, fulgte Larsen med og førte os hen til nogle simple Boliger i Amaliegade. »Her,« sagde Larsen, »har Deres Forældre ogsaa boet.« Derefter tog vi Af-sked, efterat Thorvaldsen havde indbudt Larsen til ret snart at besøge sig, hvilket han ogsaa gjorde.

XXIX.

Nogen Tid efter spurgte Thorvaldsen mig, om jeg havde Tid til at gaae lidt omkring i Gaderne med ham. »Jeg kunde have Lyst til at see mine Forældres Boliger,« sagde han. Jeg svarede:

»Naar Conferensraaden har Lyst, har jeg altid Tid dertil.« Da vi kom til Hesten paa Kongens Nytorv, hvor der dengang fandtes et Skilderhuus, ved hvilket der stod en Skildvagt, sagde Thorvaldsen: »Her har jeg engang været arresteret. Det var engang, da jeg tilligemed nogle andre Drengemorede mig med, at den ene efter den anden af os skulde springe ind i Skilderhuset for at blive dreiet rundt af de andre. Det traf sig netop saa uheldigt, at da Touren kom til mig, saae Skildvagten det og fik mig stoppet, før jeg kunde komme ud, og saa blev der et stort Opløb. Fra Hovedvagten blev der sendt en Patrouille for at see, hvad der var paa færde, og af den blev jeg transporteret som Arrestant hen i Vagten, hvor der blev taget Rapport over mig og derpaa sendt Bud til mine Forældre, som dengang boede i lille Grønnegade. Min Moder kom grædende ind paa Hovedvagten for at høre, hvori hendes Bertels Forbrydelse bestod, hvilket blev hende forklaret, og hun modtog nu en Advarsel om at passe bedre paa mig og fik derpaa Lov til at tage mig med sig. Advarslen havde ikke været nødvendig; thi fra den Dag følte jeg en sand Rædsel for at komme Skilderhusene for nær.« Medens Thorvaldsen fortalte mig dette, havde vi naaet Grønnegade, og idet han viste mig Stedet, sagde han: »Her er jeg født paa anden Sal i Sidebygningen. Jeg kunde have stor Lyst til at see, hvorledes der seer ud

inde i Gaarden.« Vi gik da ned i Gaarden, men med meget Besvær, thi Trappen derved var meget smal. Da vi kom til Sidehuset, var den imidlertid endnu smallere, og vi indsaae, at det for Thorvaldsen vilde være umuligt at komme op til sine Forældres fordums Bolig, hvorfor vi forlode Huset. Da vi kom ned paa Gaden, sagde han: »Ja, Wilckens, da vi nu engang ere paa Vandring efter mine Ungdomserindringer, saa lad os ogsaa gaae hen i Aabenraa.« Da vi kom derhen, viste han mig et dobbelt Sted og sagde meget bevæget: »Her har mine Forældre ogsaa boet, men her var det en bedre Bolig. See det Vindue paa første Sal over Gadedøren, der havde jeg mit Arbeidsværelse og mine Forældre havde det Værelse ved Siden af. Det vilde mere mig at komme derop«. Hertil bemærkede jeg, »at det kunde vi jo godt, vi kan jo spørge om Nogen, som vi veed ikke boer der.« Vi begave os da derop, og Thorvaldsen viste mig Døren til de Værelser, hvor han havde boet med sine Forældre. Da jeg vilde banke paa Døren til hans forrige Værelse, sagde han: »Nei, Wilckens, nu er jeg tilfreds med hvad jeg har seet her.« »Da vi nu ere i Nærheden af Brøndstræde, hvor Deres Forældre jo ogsaa har boet, vil De saa ikke gaae derhen med det Samme?« spurgte jeg Thorvaldsen, da vi vare komne ud paa Gaden. »Jo nok!« svarede han. Neppe vare vi komne ind i Brøndstræde, førend han strax gjen-

kjendte Stedet, men da han vilde nærme sig dertil, maatte jeg holde ham tilbage, fordi jeg saae endeel Fruentimmer af det værste Slags opholde sig i Gadedøren og i Stueetagen. Thorvaldsen lagde ikke Mærke dertil, men da jeg gjorde ham opmærksom derpaa, var han strax villig til at forlade Gaden; dermed endte denne Spadseretour. Denne sidste Udflugt omtalte han aldrig, om de to andre derimod talte han ofte med Glæde. Samme Dag var Thorvaldsen indbudt til Taffel hos Christian VIII, hvori han deltog med godt Humeur, og det blev mig senere fortalt, at han havde seet ualmindelig godt ud og gjort megen Lykke. Da jeg fra Hoffet var anmodet om at klæde Thorvaldsen saa festlig som muligt, iførte jeg ham det franske Akademies Galladrægt og anvendte saa mange Ordener ved Paaklædningen som det var mig muligt at faae Plads til. Ved at iføre Thorvaldsen al denne Stads kunde jeg ikke andet end tænke paa vor Formiddagstour med dens tarvelige Barndomsminder.

XXX.

Da Thorvaldsens Fader var død, blev hans Uhr, en Tegnebog med et stort tykt Læderbind om samt et Par Jernbriller sendte til Sønnen i Rom. Disse tre Ting opbevarede Thorvaldsen som en Helligdom, ligeledes et Sølvuhr, som han bragte med sig til Rom. Nogle Aar efter Thorvaldsens Død blev der afholdt en Auction over endeel for-

skjellige Sager, hvoraf jeg købte Adskilligt, deriblandt disse fire, ham saa kjære Gjenstande, som jeg var meget glad over, fordi det var mig en herlig Forøgelse af den Samling, som jeg strax efter Thorvaldsens Død havde ordnet.

XXXI.

Da den rige Donner i Altona, som var en meget god Ven af Thorvaldsen, engang besøgte ham, fik Thorvaldsen Lyst til at modellere en Buste af ham til sit Museum. Donner blev meget glad derover, men sagde, saa gjerne jeg end selv ønsker det, kan det vist ikke skee denne Gang, da min Tid er mig meget knap. Men Thorvaldsen, der ikke saa let opgav en engang fattet Ide, tilbød Donner at være færdig med Busten paa tre Timer. Donner gik da ind derpaa og lovede at komme næste Morgen. Efter at Donner var gaaet, sagde Thorvaldsen: »Ja, Wilckens! lad os saa have Alt istand idag, at jeg strax kan tage fat paa Arbeidet imorgen.« Donner kom næste Morgen Kl. 9 og Thorvaldsen begyndte nu at modellere. Han havde bedet mig om at blive i Stuen for at være ved Haanden og lade min Kone negte ham hjemme for hvem der saa end kom, da han ikke vilde forstyrres i sit Arbeide. Der var Mange, der havde spurgt mig om, hvor lang Tid Thorvaldsen brugte for at modellere en Portraitbuste. Her fandt jeg nu en ypperlig Leilighed til at beregne Tiden.

Klokken var knap 12, da Thorvaldsen sagde: »Nu skal Du have Tak for denne Gang.« Donner svarede: »Ja, Thorvaldsen, det er godt nok; men jeg reiser imorgen.« »Ja, reis Du kun,« svarede Thorvaldsen, »Din Buste er færdig! Har Du Lyst til at see den imorgen, saa kom herhen. Nu lader Wilckens den strax forme af, saa kan der i en Hast blive støbt et Exemplar, som Du kan faae at see.« Donner kom imidlertid ikke. Da jeg fortalte Thorvaldsen, at jeg havde lagt Mærke til, hvor megen Tid han havde brugt til Busten, nemlig knap 3 Timer, lo han og sagde: »Det var da ikke saa hurtigt. Til Apostlen Thaddæus brugte jeg, iberegnet den Tid som medgik for Gibseren til Formen og Afstøbningen, kun 10 Dage, og det var et ganske anderledes Arbeide.« Dette var den Thaddæus, som staaer i Frue Kirke.

XXXII.

Jeg blev flere Gange af høitstaaende Herrer ved Hoffet anmodet om at formaae Thorvaldsen til at borthugge den Medaillon med daværende Kronprinds Frederiks Portrait, der var anbragt paa Brystet af Prindsesse Vilhelmines Buste. Den stod i Thorvaldsens Atelier og blev selvfølgelig seet af alle Besøgende. Man forsikkrede mig om, at det vilde blive meget godt optaget ved Hoffet, men paalagde mig tillige, at jeg paa ingen Maade maatte sige Thorvaldsen, fra hvem eller hvorfra

Ønsket var kommet. Dette gav jeg efter Forlangende mit Ord paa. Da Thorvaldsen en Dag gik omkring i Atelieret og flyttede flere af sine Arbeider om, hvormed jeg var ham behjælpelig, vilde han ogsaa give Prindsessens Buste en anden Plads. Eftersom vi netop vare ene, greb jeg Leiligheden og sagde: »Hr. Conferensraad! naar De giver denne Buste sin sidste Afpudsning, saa skal vel den Medaillon hugges bort?« »Hvorfor skulde jeg gjøre det, Wilckens?« spurgte Thorvaldsen. »Kan det passe nu,« tillod jeg mig at sige, »da de høie Herskaber ere skilte fra hinanden?« »Det har De ikke af Dem selv,« sagde Thorvaldsen. »Siig mig dog, hvem har anmodet Dem om at sige det til mig?« »Nei, Hr. Conferensraad, det kan jeg ikke,« sagde jeg, »jeg maatte da bryde det Taushedsløfte, som jeg har givet mit Ord paa at holde.« »Ja, Wilckens, jeg vil ikke, at De skal bryde Deres Ord, men Medaillonens skal blive hængende, jeg kan godt være det bekjendt. De vare jo ikke skilte ad, da jeg huggede Prindsessens Buste.« Da jeg forebragte Vedkommende Conferensraadens Svar, sagde de, at saa var det bedst at lade Sagen hvile og det Hele være glemt.

XXXIII.

Førend Thorvaldsen reiste sidste Gang til Rom, havde han ladet en af sine Elever, Matthiæ, udføre en af Figurene til Frontonen paa Christians-

borg i Leer. Den var bleven overgivet den kongelige Porcellainsfabrik for at en Brænding skulde forsøges, men denne mislykkedes aldeles. Da den bekjendte Guldsmed Dalhoff erfarede det, satte han sig til Opgave at udføre Thorvaldsens Arbeider i brændt Leer af det Materiale, som her forefindes, og ved Kongens Tilskyndelse og Opmuntring lykkedes det ham. Efter Thorvaldsens Tilbagekomst kom Dalhoff og bad ham om at komme ud i hans Fabrik og see hans Forsøg. Thorvaldsen gik allerede samme Dag derud, og det glædede ham at see de mange gode Brændinger af hans Arbeider. Nu tog Thorvaldsen for Alvor fat paa Arbeidet til Frontonen paa Slottet, som han overdrog sin Elev Borup at udføre efter sin [Skizze. Udførelsen faldt ganske ud til Thorvaldsens Tilfredshed, men Opstillingen paa Slottet skete først efter mange Aars Forløb. Da Thorvaldsen saae, med hvilket Held Dalhoff virkede, tilbød han ham de Forme, som han havde af sine Basrelieffer, med det Tilsagn, at naar de vare aftrykte, vilde han gaae dem efter inden de bleve brændte. Dette var en stor Glæde for Dalhoff, og Udførelsen gik ham rask fra Haanden. En Dag sendte Thorvaldsen mig ud til ham for at anmode ham om et Aftryk af »Kjærlighedens Aldere«. Da han fra alle Sider hørte Ønsker om at eie dette Basrelief, men det vilde blive meget dyrt i Marmor, mente Thorvaldsen, at han kunde glæde Mange med at det

var at faae af et varigt Stof og til billig Pris. Da det var kommet hjem, sagde Thorvaldsen: »Dette skal være mit Arbeide i min Fritid, jeg mærker, at den store Æskulap trætter mig.« Da »Kjærlighedens Aldere« kom paa Staffeliets og Thorvaldsen rigtig tog det i Øiesyn, blev han ganske nedslaaet og sagde: »Hør, Wilckens, jeg kunde næsten ønske at tilintetgjøre det.« Jeg spurgte, om det var Dalhoffs Skyld, men han svarede: »Nei, det er mig, der har feilet, og jeg kan kun sige til min Undskyldning, at jeg har udført det paa een Dag, og det var en mørk Regndag. Jeg overlod til en af mine Elever i Rom at hugge det i Marmor og kom ikke til at lægge sidste Haand derpaa, førend de havde taget Form over det; jeg seer nu, at det er den Form det staaer i, og det gjør mig meget ondt, at det er kommet ud i den Skikkelse.« Thorvaldsen tog ofte fat paa det, men sagde altid: »Nei, jeg kan ikke faae noget Bedre ud af det?« Havde De ikke givet Dalhoff mit bestemte Løfte om at skaane det, saa vilde jeg slaae det itu. Min første Model havde vel nok sine Feil, men ikke saa store som dette.«

XXXIV.

Da Frisen »Christi Gang til Golgatha« blev opsat i Frue Kirke, fik Thorvaldsen Anmodning om at komme derhen og tilkjendegive sin Mening, inden den blev gjort fast. Thorvaldsen gik ogsaa

strax derhen. Da vi kom ind ad Kirkedøren, opdagede hans skarpe Blik strax, at den var sat galt sammen, hvorover han blev meget ærgerlig og sagde: »Ja, Wilckens, vi maae derop.« Jeg vilde fraraade ham det paa Grund af Høiden, som var 20 Alen, men han udbrød: »Er De bange? jeg er det ikke!« Jeg skyndte mig at svare »Nei!« og vi begave os da Begge op paa Stilladset. Det havde ogsaa sine Vanskeligheder at komme derop. Det var ikke saa galt, som det saa ud til ved første Øiekast, men Thorvaldsen udtalte dog sin Utilfredshed til Haandværksfolkene, som havde ventet sig alt Andet end Utak; ja de havde endog op-hængt en Krands til Ære for Konstneren. Da jeg efter deres Anmodning bad Thorvaldsen om en Douceur til dem, svarede han: »Nei! Saa skulde de have skilt sig bedre ved deres Arbeide. Jeg giver dem Intet.« Dermed forlod vi Kirken, og den Sag blev aldrig senere omtalt.

XXXV.

Da Fregatten med Thorvaldsens Arbeider lagde til ved Holmen for at losses i Pramme, som skulde føre dem til Charlottenborg, skete der et Uheld ved en uforsigtig Anbringelse af Touget, dengang den Kasse, hvori den ældre Gruppe af »de tre Gratier« var, blev halet op fra Skibet og skulde ned i Prammen, idet den gled ud og i Faldet sloges istykker tilligemed dens kostbare Indhold. Da det saa

meget slemt ud, havde de, som forestode Losningen, skikket Bud til mig med Anmodning om at sende dem en Kunstner, som kunde hjælpe dem med at faae det bragt i Orden. Da jeg ikke vilde gjøre det uden Thorvaldsens Vidende, nødtes jeg til at sige ham det. Han blev meget bedrøvet derover og lod mig strax følge sig ned til Fregattens Leie. Paa Veien talte han ikke et Ord. Da vi kom ud til Fregatten, saae vi, hvorledes den ene Officeer fjernede sig efter den anden, saaledes at kun de to Officerer, som førte Commandoen paa Skibet, vare tilbage. Da de vilde forklare Thorvaldsen, hvorledes Ulykken var skeet, vilde han ikke høre dem og tiltalte dem meget uvenligt. Da jeg saae, at han blev mere og mere ophidset, uagtet de Herrer Officerer slet ikke svarede ham, søgte jeg at faae ham til at gaae hjem, hvad der ogsaa lykkedes mig. Da vi kom ind i Stuen, satte Thorvaldsen sig i sin Sofa og talte ikke med Nogen den Dag. Jeg anmodede ham om Tilladelse til at sende Borup og Colberg derud for at pakke de ituslagne Gratier ind, men Thorvaldsen svarede, at Figurene duede ikke dertil. Bedrøvet over min gode Herres Sorg, og i Haab om, at der dog var Mulighed for at faae Gruppen nogenlunde sammensat, vovede jeg det alligevel. De to Kunstnere besørgede altsaa Indpakningen, uagtet det var meget vanskeligt, da Gruppen var betydelig beskadiget, hvilket var saa meget beklageligere, som den var

Modellen til de Gratier, Thorvaldsen havde udført til Donner i Altona. Jeg fik Borup og Colberg til at komme tidlig den næste Morgen for at ordne den, førend Thorvaldsen kom. Dertil vare de meget villige, og efter fjorten Dages Forløb stode »de tre Gratier« saaledes istandsatte, at Thorvaldsen yttrede sin inderlige Glæde derover.

XXXVI.

I Julen blev Thorvaldsen ofte indbuden til Juletræ, og det morede ham meget, ja jeg kan gjerne sige, at han glædede sig ligesaameget som et Barn til denne Fest, og dog sagde han altid, at man herhjemme ikke gjorde saameget af Julen som i Rom. Især omtalte han ofte den sidste Juleaften han havde tilbragt i Italien. Paa Juletræet hang der en Pousseerstok, Privatpresent fra Digteren H. P. Holst til Thorvaldsen og følgende Digt:

»Privatpresent til Thorvaldsen med en Pousseerstok«.

1ste Devise.

For at poussere sig paa Jord en Tomme over
 Vrimlen,
 Saamange Midler bruges der — dem alle kjender
 Himlen;
 Du har med denne lille Stok for Alle, som for-
 staae Dig,
 Pousseret Dig saa høit tilveirs, at Ingen meer kan
 naae Dig.

2den Devise.

Se denne lille Stok, som nu,
 Heelt Mangen vistnok vrager,
 Blier til en Herskerstok, naar Du
 I Haanden blot den tager.
 Et Kongespiir den blier paastand
 Med Kraften fra det Høie,
 Et Scepter, hvorfor vidt om Land
 Sig Konstens Børn maae bøie.

H. P. Holst.

Dette Digt holdt Thorvaldsen meget af og forelæste det ofte for sine Venner.

Fra Blomstermaleren Professor Jensen modtog han en Juul et Par sjeldent smukke Kopper med Blomstermaling, og af hans Frue et lille, rundt Bord med en Rosenkrands malet paa Pladen. Fra den kongelige Porcellainsfabrik skjenkedes der Thorvaldsen et smukt Skrivetøi i Julegave. Disse Sager findes nu i min Samling. Naar Thorvaldsen kom hjem fra en Julefest, bragte han altid en Mængde Smaating med sig, saasom Servietbaand, Pennevidskere, Pengepunge, Almanakker, Snuusdaaser og flere lignende Sager. Thorvaldsen var altid meget glad for disse Gaver, men skjenkede mig dog altid Noget deraf til min Kone. Ved det sidste Juletræ, han var til hos Puggaards, vandt han foruden flere Smaating ogsaa den sidste Gevinst, som ikke var ringe, nemlig en Damaskes Dug med atten Ser-

vietter. Da jeg kom for at afhente Thorvaldsen og han gav mig Gevinsten for at bære den hjem, sagde han: »Ja, Wilckens, vi tør vel nok bære denne store Gave hjem med os, hvorvel Klokken er over tolv.« »Ja, der er vist Ingen, der siger Noget til mig, naar de seer, at jeg ledsager Conferensraaden,« svarede jeg. Da vi kom hjem til min Kone, som lukkede os op og fulgte med ind i Stuen, sagde Thorvaldsen: »Nu skal De see, hvad jeg bringer med i Aften.« Da min Kone forklarede ham, at det var en meget dyr Gevinst, blev han meget glad og spurgte: »Kan den være saa dyr? Ja, det forstaaer jeg mig da ikke paa.« Dermed lagde han Dækketøiet paa sit Skrivebord, hvor det blev liggende i lang Tid. Baronesse Stampe vilde have det med ud til Nysø, for at det kunde blive sømmet, men Thorvaldsen sagde: »Nei! Lad det kun ligge, hvor det ligger, jeg bruger det ikke. Madam Wilckens forsyner mit Bord med Alt, altsaa ogsaa med Dækketøi.« Efter nogle Vanskeligheder kom jeg ved Bestyrelsens Hjelp til at eie dette Sæt efter hans Død. Bestyrelsen ønskede, at det skulde være min Kone en Erstatning, fordi hun i saa lang Tid havde brugt sit Dækketøi til Thorvaldsens Bord.

XXXVII.

Oehlenschläger besøgte ofte Thorvaldsen i hans Atelier; det morede ham baade at see Thorvaldsen

arbeide og at høre ham forklare sine Arbeider for de Besøgende. Især havde Thorvaldsen Fornøielse af at forklare Damerne »Kjærlighedens Aldere«, og da i en spøgende Tone at drille de unge Damer med at vise dem, hvor begjærligt Ungdommen rækker Haanden efter de smaa Amoriner. Naar han saa kom til »Alderdommen«, sagde han gjerne: »Her seer De mig! Kjærligheden bliver mig for tung.« Ved den sidste Figur sagde han: »Seer De, nu flyver den fra mig.« Som oftest blev han modsagt af Damerne, som forsikkrede ham om, at han altid vilde blive elsket. Han løftede da gjerne paa Skuldrene, trykkede deres Haand og sagde: »Gid De sagde sandt!« Da Oehlenschläger en Dag var tilstede og hørte Thorvaldsens Forklaring, sagde han: »Det kan Du ikke holde ud i Længden, min Ven, men vil Du tillade mig at være Dig behjælpelig.« Thorvaldsen greb hans Haand og sagde: »Det skal Du have Tak for, min kjære Ven. Du som Digter maa jo kunne gjøre det meget bedre end jeg, især da Du, som jeg veed, er en stor Ven af Damerne. Men Eet maa Du love mig, ikke at berøve mig Alles Gunst.« Oehlenschläger svarede: »Vær Du kun ganske rolig, det vilde være mig en Umulighed at kørne Damernes Kjærlighed til Dig.« Nogle Dage efter kom Oehlenschläger med nedenstaaende Brev og Vers:

Min gamle, unge, dyrebare Ven!

Her har Du Digteren igjen.

Tilgiv, at jeg — maaskee lidt mat —
 Dit Basrelief i Vers har oversat.
 Hvis over Billedet Du Verset nu vil sætte;
 (For Guds Skyld misforstaae ei dette!
 Jeg mener — Du forstaaer mig nok:
 Et svageligt Papir kun over Marmorblok;
 Thi kom det nedon, hvad min Griffel præger,
 Saa knuste Thorvald Oehlenschläger.)
 Men dersom Verset over Stenen staaer,
 Det læses kan af Folk, som kommer og som gaaer,
 Og Du ei nødig har for hver en Skare
 Det hulde Billed atter at forklare!

Din

A. Oehlenschläger.

Den lille Dreng i Kurven kiger
 Som efter Fugle paa sin muntre Vei.
 Af hvad Smaaguderne med Vinger siger,
 Forstaaer det Bitterste han ei.
 Den elskovsvante Elskerinde
 Har fanget Amor; Kys paa Kysse faaes,
 Til reent Forelskelsen maa svinde,
 Tilsidst hun bærer ham ved Vingen som en Gaas. —
 Der sidder Husbond — og med sære Nykker
 Den Amor, han i henrykt Øieblik
 Ved Ægteskab paa Halsen fik,
 Nu centnertung ham Nakken trykker;
 Og dog den truer med at flyve bort.
 Men Gubben der kom reent tilkort,

Forgjæves han sin matte Haand udstrækker
Mod Elskovsguden, som i Flugt ham gjækker.

Og er da Kjærlighed kun Tant?
Og vilde Kunstneren paa denne Steen os lære,
At Mennesket den bør undvære?
O, Du Kortsynede! see mere grant!
Seer Du ei Psyche søde Flammer vække,
Og sin Veninde Guden række?
Som Rosen springer ud i Vaar,
Udspringer Kjærlighed i Ungdomsaar
I skønne, varme, dybe Sjæle,
Og der — saa lidt som Rosen — den er Dunst;
Den sætter sig et evigt Eftermæle
I hellig Tro, i Poesi og Kunst.

Dette Digt var opklæbet paa Pap. »Vil Du nu, min gode Ven!« sagde Oehlenschläger, »hænge dette over Dit Basrelief, saa kan de Besøgende selv forklare sig det.« Thorvaldsen hængte det strax op, takkede og sagde smilende: »Jeg vil dog ikke love Dig, at jeg aldrig vil forklare min »Kjærlighedens Aldere«.«

XXXVIII.

Da Thorvaldsen havde faaet sit Storkors af Danebroge, blev han opfordret til at opgive sit Vaaben og sit Valgsprog, hvilket bragte ham i stor Forlegenhed. »Jeg kjender intet andet Vaaben

end et T, som var i min Faders gamle Signet,« sagde han. Endelig tog han sin Blyant, og paa forskjellige Papirer fremkom der bestandig en Thor med sin Hammer, med en eller anden lille Forandring i Stillingen. Derefter begyndte han paa Valgsproget, som han ligeledes skrev paa mange Papirer, og det faldt stadig ud til »Kjærlighed til Fædrelandet«. Da Oehlenschläger en Dag besøgte Thorvaldsen, viste han ham sit Udkast til Vaabenet, som Oehlenschläger syntes godt om. »Men Dit Valgsprog synes jeg ikke om,« sagde Oehlenschläger. »Ja, lad mig da høre Din Mening,« sagde Thorvaldsen. »Du er jo en Frihedsmand,« svarede Oehlenschläger, »derfor skal Du bruge Ordene: »Frihed og Kjærlighed til Fædrelandet«,« »Det skal Du ret have Tak for!« svarede Thorvaldsen, »Du kjender mig nøie, og Du veed, at for at bevare min Frihed har jeg ikke villet gifte mig. Nu skal det være saaledes, som Du siger.« Det blev ikke udført førend efter Thorvaldsens Død, da det overdroges til Professor Bissen. En Tegning deraf findes i Thorvaldsens eget Værelse i Museet; den blev skjenket af Vaabenmaler Larsen i Anledning af Hundredaarsfesten.

XXXIX.

Hvor Thorvaldsen troede at Velgjørenhed var paa rette Sted, var han altid meget gavmild, og det paa en mild og venlig Maade; derimod var

han yderst sparsom og tarvelig i Alt, hvad der vedkom ham selv, i Særdeleshed med sin Paa-klædning, som det Følgende viser.

Da Thorvaldsen havde hørt paa Nysø, at man kunde lade sine Klæder vende, sagde han til mig, da han var kommen hjem, at han vilde have sine Frakker vendte.

»Det kan Conferensraaden ikke være bekjendt,« sagde jeg, »det er kun Mennesker, som ikke have Raad til at anskaffe sig nye, der gjøre det.« »Hvorfor skulde jeg kassere mine Klæder? Der er jo ingen Huller paa dem,« svarede Thorvaldsen. Men mine Udflugter hjalp ikke, jeg maatte hente Skræderen, som jeg bad vilde være paa mit Parti, og tilraade Thorvaldsen at anskaffe sig nye Klæder. Da Skræderen kom ind til Thorvaldsen, og Frakkerne kom frem, forklarede han, at Klædet blev meget grovere ved at vendes, at det maatte overskæres, og trods dette vilde det dog ikke see godt ud. Men det nyttede ikke; naar Thorvaldsen havde sat sig Noget i Hovedet, var det ikke let at faae ham til at opgive det igjen, og han svarede derfor: »Det gjør Altsammen Intet til Sagen! Vend mig blot Frakkerne.« »Ja, naar Conferensraaden endelig vil have det, skal det nok blive udført,« svarede Skræderen, »men jeg troer ikke, De vil synes om det.« Efter nogen Tids Forløb kom Skræderen med Frakkerne. Thorvaldsen passede dem og syntes meget godt om dem. Derpaa bad han

Skræderen om at bringe sin Regning, hvilket ogsaa skete nogle Dage efter. Da Thorvaldsen modtog Regningen, syntes Skræderen, at Thorvaldsens Ansigt blev alvorligt, og han sagde derfor: »Ja, Hr. Conferensraad! Jeg sagde Dem jo, at det vilde blive dyrt at vende de to Frakker, og at det vilde koste lige saameget som to nye.« Nu blev Thorvaldsen hidsig og sagde: »Saa maatte jeg jo være gal, naar jeg vilde give lige saameget for at vende to gamle Frakker, som for at faae to nye! Det er jo Kjæltringestreger!« Nu kom Touren til Skræderen at blive vred. »Det maa Conferensraaden ikke sige; er jeg kun Skræder, sidder mit Hjerte dog ligesaa høit som Deres.« I samme Øieblik tog Thorvaldsen og talte Pengene op. »Nei!« sagde Skræderen, »jeg skal ingen Penge have; De siger jo, at det er Kjæltringestreger.« Dermed foer han ud ad Døren. Jeg ilede efter ham for at stille ham tilfreds og faae ham til at modtage Pengene; men han vilde ikke modtage dem; det Ord »Kjæltring« havde gjort ham reent fortvivlet, og han løb bort trods alle mine Forestillinger. Da jeg kom ind til Thorvaldsen, havde hans Vrede endnu ikke lagt sig, og jeg bad ham derfor, om jeg maatte forklare ham Sagen. Jeg gjorde ham opmærksom paa, at Frakkerne først skulde sprættes op og Tøiet overskæres. »Det er jo mere Arbejde end ved en ny, og Conferensraaden har vist reent glemt, hvad Tøiet til to nye Frakker koster.«

Da Thorvaldsen havde betænkt sig noget; sagde han: »Hvor kunde Skræderen blive saa vred, at han løb bort?« »Jo, Hr. Conferensraad, De kaldte ham en Kjæltring,« svarede jeg. »Ja, Wilckens, nu kan jeg først forstaae det Hele, jeg har gjort Manden Uret! De maa føre mig til ham; boer han langt herfra?« »Nei, blot over Torvet, i Lille Grønnegade.« »Lad mig saa blive paaklædt, at jeg kan gjøre min Uret god igjen.« Da vi kom ud ad Charlottenborgs Port, vilde Tilfældet netop, at Skræderen kom lige imod os, men vilde ikke see os. Da jeg gjorde Thorvaldsen opmærksom derpaa, raabte han: »Møller! Møller!« og da han kom over til os, greb Thorvaldsen begge hans Hænder, trykkede dem og sagde: »Jeg maa gjøre mange Undskyldninger, fordi jeg har gjort Dem Uret. Efter Deres Bortgang bragte Wilckens mig til at forstaae Sagen, og nu maa De strax gaae hjem med mig.« Thorvaldsen betalte da Skræderen sine Penge, bestilte sig desuden nogle nye Klæder, og de skiltes ad som gode Venner. Idet jeg lukkede Manden ud, saa jeg, at han havde Taarer i Øinene. Da jeg kom ind til Thorvaldsen, sagde han: »Han maa dog være en ærlig Mand, eftersom han kunde blive saa vred, fordi jeg kaldte ham en Kjæltring, og jeg er glad over, at vi ere blevne gode Venner.«

XL.

Den Hat, som Thorvaldsen havde bragt med fra Italien, var meget medtagen, og jeg saa ofte, hvorledes Damerne smilte ad den, og hørte ogsaa adskillige Bemærkninger om den gamle, røde Hat. En Dag, da vi i et meget smukt Veir gik ned ad Østergade, havde jeg netop seet Flere trække paa Skuldrene, og jeg spurgte ham derfor, da vi kom hjem, om jeg maatte bestille ham en ny Hat. »Af hvilken Grund, Wilckens?« spurgte Thorvaldsen mig høist forundret. »Jeg trænger ikke til en ny Hat, den gamle er jo ikke istykker.« »Men man gaaer da ikke med en Hat til den gaaer istykker,« tillod jeg mig at sige. Dog kostede det mig megen Overtalelse, førend han tillod mig at bestille en ny Hat, og da Hattemageren kom for at tage Maal, bestilte han den nye Hat meget høiere end den gamle. Da Hatten var færdig, og han modtog den, var han meget tilfreds med den, men den kom ikke i Brug, undtagen i godt Veir. Begge disse Hatte findes i min Samling. — Paa lignende Maade gik det med hans Skotøi. Naar der gik Hul paa Overlæderet, og jeg viste ham det og spurgte, om jeg maatte bestille et Par nye Sko, svarede han: »Nei! der kan godt sættes en Lap paa.« Naar jeg da forestillede ham, at Ingen, som havde Raad til at anskaffe nyt, gik med gammelt, lappet Fodtøi, sagde han: »Ja, ja, Wilckens, saa smører vi

Blæk paa.« Dermed tog han Pennen og smurte en god Klat paa. »See saa, Wilckens, nu kan det godt gaae.« Da vi kom hjem en Aften, var Læderet revnet ligened til Saalen, og da jeg viste ham det, sagde han: »Ja, nu seer jeg nok, at Blækket ikke hjælper længere. Nu kan De faae Deres Ønske opfyldt, at hente Skomageren.«

XLI.

Saaledes havde min Kone ogsaa mange pudsige Scener med Thorvaldsen angaaende hans Linned. Da han kom hertil fra Italien, brugte han ikke Skjorter om Natten. Om Dagen gik han ogsaa sjeldent dermed, men brugte istedet Flonelsunderbeklædning og Kraver med opstaaende Flipper. Senere hen gik han dog ind paa at anskaffe sig Skjorter. Da min Kone engang forklarede ham, at der maatte sættes nye Flipper paa hans Skjorter, vilde han have, at hun skulde tage Flipperne af nogle gamle kasserede Kraver og sye dem om, saa kunde de nok gaae an, mente han. Da min Kone ikke gjerne vilde gaae ind derpaa, maatte hun have en lang Samtale med ham derom, for at gjøre ham begribeligt, at Skammen vilde blive hendes, hvis Nogen fik det at see, som let kunde hænde, naar han var i Besøg paa Landet. Det Hele dreiede sig kun om et Par Mark. »Ja, ja, Madam Wilckens,« sagde Thorvaldsen tilsidst, »De maa vel have Deres Villie ligesaavel som Deres Mand

saa ofte faaer sin.« Hændte det sig, at Thorvaldsen tabte en Knap, hvad enten det var paa Gaden eller i Værelserne, tog han den altid op, undertiden med Besvær, og gav den til mig med de Ord: »Giv Deres Kone den, at hun ikke kjøber en ny.« At Thorvaldsen var saa yderlig sparsom og nøieregnende med sig selv, forhindrede ham ikke i at vise sig overordentlig gavmild mod Andre. En Dag kom saaledes Professor Kjærshou og viste Thorvaldsen en Tegning, hvorefter han bestilte et Maleri til flere hundrede Rigsdalers Værdi. Saa-danne Penge udbetalte Thorvaldsen altid med Glæde, uden mindste Indsigelse, ligesom han altid var villig til at hjælpe Kunstnerne, naar de kom til ham og vare i Forlegenhed for Penge. Ligeledes kom en Dag en bekjendt Landskabsmaler til mig og bad mig om at anmode Thorvaldsen om Hus-leiehjelp. Han medbragte et Maleri, som han vilde sælge, og Thorvaldsen købte det strax, da han hørte Manden var i Forlegenhed. Det Samme var Tilfældet med en Marinemaler, der kom med et lille Maleri, som han vilde sælge for at til-veiebringe Penge, da han skulde reise med et af Marinens Skibe for at tage Skizzer. Thorvaldsen spurgte, hvad det skulde koste, og Kunstneren satte Prisen til 40 Rd., som Thorvaldsen strax betalte ham med de Ord: »Jeg synes godt om Deres Maleri, men jeg kunde ogsaa ønske mig eet til efter de Skizzer, som De agter at tage paa Reisen.«

Konstneren takkede og spurgte, hvor stort han maatte male det. Thorvaldsen svarede: »De kan male mig et til tre eller firehundrede Rigsdaler.« Dette Maleri blev ikke færdigt før efter Thorvaldsens Død, men da jeg kunde bevidne, at Thorvaldsen havde bestilt det, fik Konstneren sine Penge, og Maleriet kom i Museet. Det første Stykke, som kostede 40 Rd., forærede Thorvaldsen mig til min Fødselsdag.

XLII.

Thorvaldsen blev ofte indbuden til Barnedaab, hvortil han altid gav sit Løfte, men som han desuagtet ofte glemte at opfylde. Naar jeg da imellem erindrede ham om at holde Ord, maatte jeg i Reglen ogsaa minde ham om at give Fadder-gave, hvortil han var meget villig. Han tog da gjerne et Guldstykke, som kan puttete i sin Vestelomme, og naar jeg bad ham om, ikke at for-glemme at give det, smilede han og lovede mig, at han nok skulde erindre det. Men som oftest fandt jeg, ved at eftersee hans Klæder, Guldmønten, hvor han havde lagt den, nemlig i Vestelommen. Naar jeg da viste ham den, sagde han: »Det var slemt! Jeg maa see at erindre det bedre næste Gang.«

XLIII.

Thorvaldsen fik en Dag Indbydelse til Middag hos Grev Rantzau i Frederiksbergallee. Da jeg kom for at afhente ham, var Greven ham behjælpelig med sin Paaklædning, og yttrede ved samme Leilighed: »Thorvaldsen, De har jo ingen Stok!» Da Thorvaldsen svarede, at han ingen brugte, bad Greven ham om at prøve sin, hvilket Tilbud Thorvaldsen modtog. Da vi gik hjem, sagde Thorvaldsen: »Ja, han har Ret. Det var smukt af Greven at give mig den; det letter Gangen for mig.» Da Grevens Tjener næste Morgen kom for at hente Stokken, maatte jeg sige ham, at jeg ikke godt kunde give den tilbage, da Thorvaldsen havde antaget den for at være en Foræring af Greven. Senere kom Tjeneren igjen og bad om — blot at laane Stokken — da han skulde hen til Konstdreier Schwartz for at bestille Greven Mage dertil. Paa den Betingelse, at han hurtig vilde bringe den tilbage, laante jeg ham den, da Thorvaldsen allerede kjendte Stokken nøie og vilde bruge den, naar han gik ud. Tjeneren kom ogsaa hurtig tilbage med den, og Thorvaldsen fik aldrig Noget at vide om sin Feiltagelse; han viste altid sin Gave fra Greven frem og var meget glad over, at Greven havde faaet ham til at bruge Stok. Nogen Tid efter lod Thorvaldsen sit Navn sætte i Stokken. Den findes nu i min Samling.

XLIV.

Da Lotterispil var en af Thorvaldsens Yndlingsfornøielser, blev det indført i de fleste Huse, hvor han kom; især spilledes der meget hos Blomstermaler Jensen. Som oftest havde Thorvaldsen ingen Penge hos sig, men Damerne vare altid meget beredvillige til at laane ham. Naar Lotterispillet var ophørt, betalte han altid meget samvittighedsfuldt tilbage, hvad han havde laant, og desuagtet havde han ikke saa faa Skillinger i sin Lomme, naar han kom hjem. Da jeg engang yttrede min Forundring derover til ham, og ønskede, at han vilde lære mig at spille paa den Maade, svarede han: »Ja, Wilckens, saaledes er det, naar man spiller med Damer.« Da Theatermaler Wallich netop samme Dag kom for at indbyde Thorvaldsen, og jeg spurgte ham: »Hvor kan det dog være, at Thorvaldsen altid er saa heldig i Lotterispil?« svarede han: »Thorvaldsen er ikke mere heldig end Andre, men da vi mærke, at det morer ham, ere vi enige om at lade ham vinde. Naar vi see, at han kun mangler eet Numer, raabe vi det strax op og skynde os saa at faae Numeret ned i Posen igjen for at han ikke skal opdage vor List. Vi gjør det Alle inderlig gjerne, da vi see, hvor meget et saadant lille Held kan glæde ham; men, Wilckens, De maa ikke røbe vor Hemmelighed til ham.« Det gjorde jeg naturligvis heller aldrig. En

Del af disse Skillinger opbevares i Museet, og i min private Samling findes ogsaa nogle.

XLV.

Da Thorvaldsens Datter var her i Besøg hos sin Fader, og hans Fødselsdag netop indtraf i den Tid, raadførte hun sig med mig om, hvad jeg meente, der kunde glæde hendes Fader i Dagens Anledning. Jeg foreslog et Taffeluhr, hvilket hun da anmodede mig om at købe, da hun ikke forstod sig paa Uhre og heller ikke var kjendt her i Byen. Jeg opfyldte hendes Ønske og købte et Taffeluhr hos Galanterihandler Jacobsen paa Østergade for 120 Rd. Da Thorvaldsen om Morgenens kom ind i Stuen og saa Uhret, blev han meget forbauset og spurgte mig, hvor det kom fra. Da jeg svarede, at det kom fra hans Datter, blev han inderlig glad og udbrød: »Aa! hvor det dog er smukt af hende!« Uhret findes paa hans Skrivebord i Museet.

XLVI.

Da Thorvaldsen i 1841 havde bestemt sig til at reise til Rom, blev dette ham saameget lettere, som Familien Stampe ogsaa vilde til Italien. Før Afreisen spurgte Christian VIII mig, om jeg skulde reise med min Herre til Rom; jeg svarede, det var Thorvaldsens Ønske, at jeg blev hjemme for at have Tilsyn med hans Sager, men at han

havde ønsket, jeg skulde komme til ham paa Nysø og derfra reise med ham til Warnemünde. Jeg kom derved nogle Dage, førend vi skulde reise, fordi jeg troede, at jeg skulde være Thorvaldsen behjælpelig med Indpakningen, men da jeg kom, var det udført paa to Arbeider nær, som ikke vare afstøbte, nemlig »Retfærdigheden«, som Thorvaldsen havde lovet Kjørulff — men som han ikke fik — og »Amor og Psyche«, der svævende mod hinanden tage Afsked. Disse to Stykker formede han selv den sidste Dag, for at Gibseren kunde afstøbe dem. Af disse Stykker blev Museet ikke Eier, da de beholdtes paa Nysø.

Da jeg kom gaaende op til Nysø, havde Thorvaldsen seet mig og kom mig meget venlig imøde; han førte mig strax ind gjennem Haven til sit lille Atelier, hvor han viste mig sine Arbeider. Derpaa gav han mig forskellige Ordre, som jeg skulde udføre, medens han var borte, og spurgte mig, om jeg nu var belavet paa at følge ham saa langt som Dampskibet gik, hvortil jeg svarede, at det vilde være mig en Glæde at følge ham saa langt som muligt. Thorvaldsen førte mig derefter omkring i Haven og ned til Parken, hvor han var vant til at fodre nogle Svaner, der, saasnart de saae ham, kom op af Vandet, da de vidste, at han havde Brød i Lommen til dem. Det morede Thorvaldsen meget at vise mig, hvor tamme Svanerne vare. Næste Eftermiddag gik vi ombord. Da vi kom til

Præstø, var der opreist en Æreport og forsamlet en Mængde Mennesker; der blev afsunget en Sang til Afsked, og Byens unge Damer bragte Thorvaldsen en Krands af Egeløv. Da Baaden stødte fra Land, hilsedes han med Kanonsalut og Hurra-raab. I Præstø Bugt var Veiret allerede haardt, og af Selskabet maatte En efter en Anden begive sig ned i Kahytten. Thorvaldsen og Professor Ursin, hvem Kongen havde sendt med for at følge Thorvaldsen saa langt som Dampskibet gik, befandt sig begge vel paa Dækket, hvorimod jeg strax blev meget søsyg. Thorvaldsen var meget omhyggelig for mig og var selv om Natten et Par Gange nede hos mig og sagde trøstende: »Det er snart forbi med den slemme Søsyege.« Henad Morgenstunden naaede vi Land, og jeg var atter rask. Vi steg i Land i Warnemünde og opholdt os der et Par Timer. Der tog Thorvaldsen Afsked med Professor Ursin og Commandeuren, og da Touren kom til mig, sagde han smilende: »Nu skal De ret have Tak, Wilckens, for den gode Hjelp, De har ydet mig paa Skibet.« Han trykkede derpaa min Haand og kyssede mig til Afsked med de Ord: »Kom nu godt hjem, hils Deres Kone og pas godt paa Alt derhjemme. Ønsker De en eller anden Oplysning, eller har De Noget at underrette mig om, saa skriv mig til.« Nogle Dage før sin Afreise lod Thorvaldsen følgende Avertissement indrykke i Aviserne:

I Begreb med at tiltræde min Afreise til Rom, for der at ordne mine Anliggender, beder jeg mine kjære og høitærede Landsmænd ved disse Linier at modtage, hvad jeg ikke kan bringe paa anden Maade, min dybt-følte Tak for det Hjertelag, som hilste mig ved min Ankomst og som senere er uforandret kommet mig fra saa mange Sider imøde. Det er mit Ønske og mit Haab til næste Aar, naar Museumsbygningen tør vente at være sin Fuldendelse nær, atter at vende tilbage til mit Fædreland med mine tilbagestaaende Samlinger for at søge blivende Sted for mig og for dem i mine Landsmænds Midte. Indtil da være jeg anbefalet til deres kjærlige Erindring.

Albert Thorvaldsen.

Da hans Museum i Aarets Løb var saa vidt fremskredet, at Krandsen kunde blive heiset derpaa den 18de December, og jeg vidste, at det vilde glæde ham at høre det, saa skrev jeg til ham og underrettede ham derom og om, hvorledes Reise-gildet var gaaet af.

XLVII.

Det paafølgende Aar, altsaa 1842, den 24de October, kom Thorvaldsen tilbage til Kjøbenhavn, ledsaget af Theatermaler Wallichs Søster, som havde truffet ham i Rom i en meget nedtrykt

Stemning. Da hun spurgte Thorvaldsen om Aarsagen, erfarede hun, at det angrede Thorvaldsen, at han ikke var fulgt med Skibet, som havde alle hans Arbeider ombord. Frøken Wallich trøstede Thorvaldsen med, at han vistnok endnu kunde naae Skibet, hvilket strax satte ham i bedre Humeur; da hun ogsaa skulde til Danmark, tilbød hun at dele Reiseudgifterne med ham og være ham til Hjælp og Pleie paa Reisen. Dette Tilbud tog Thorvaldsen med Glæde imod, da han ikke var rask. De toge strax fat paa Indpakningen af de Ringe og Kostbarheder, som Thorvaldsen selv vilde føre med sig. Dagen efter reiste de til Livorno, men da de kom dertil, var Fregatten afseilet Dagen før. Nu blev Thorvaldsens Utaalmodighed stor. Frøken Wallich foreslog ham da at reise over Land, og da det var Thorvaldsen meget magtpaaliggende at komme til Kjøbenhavn, førend Fregatten naaede hjem, overlod han villig Alt til hende. Dette opnaaede han ogsaa, thi ved sin Ankomst paa Toldboden, hvor han blev modtaget af sin Datter med hendes Børn, Etatsraad Thiele og flere andre Venner, underrettedes han til sin store Glæde om, at Fregatten ikke var kommet endnu, men var i Vente.

XLVIII.

Jeg havde faaet at vide, at der flere Gange var gjort Forsøg paa Indbrud hos Thorvaldsen i

Rom; derfor blev jeg meget ængstelig, da han efter sin sidste Hjemkomst derfra udpakkede sine kostbare Samlinger, bestaaende af flere hundrede Ringe og Stene, samt Mønter i tusindvis. Da hans Værelser vendte ud til den botaniske Have, og vi for det meste vare ude den halve Nat, spurgte jeg ham, om jeg ikke for en Sikkerheds Skyld maatte købe en Pengekiste; jeg vidste nemlig fra Collin, at der var en til Salg, som var forarbejdet til Mesterstykke af en Smedemester Berg; den skulde være ualmindelig heldig udført. I Førstningen syntes Thorvaldsen ikke derom, men han indvilgede deri, da jeg gjorde ham opmærksom paa, hvor let Tyve kunde gaae igjennem Vinduerne, eftersom han boede i Stueetagen. Samme Dag gik jeg til Smedemester Berg og afkjøbte ham Pengekisten for 400 Rd., som han hævede hos Collin. Da jeg spurgte Thorvaldsen om, paa hvilken Tid af Dagen han ønskede den bragt hjem, svarede han: »Den maa helst komme om Aftenen, medens jeg er i Theatret, men De maa ikke sætte den i mine Værelser; De kan sætte den i mit Pulterkammer.« Det laa bag ved Thorvaldsens Soveværelse. Den næste Dag besaae han Kisten, men da jeg vilde vise ham, hvorledes han skulde lukke den op, sagde han: »Nei, det behøves ikke, jeg agter ikke at lægge Noget i den.« Da jeg meget forbauset udbrød: »Men hvortil har Conferensraaden da kjøbt den?« lo han og svarede: »Jo,

Wilckens, naar Tyvene komme, søge de naturligvis efter Pengekisten; det vil give dem en Del at bestille og det vil medtage lang Tid at faae den brækket op, og saa faaer de tilsidst dog en lang Næse.«

Da jeg Dagen efter Thorvaldsens Død, i Nærværelse af alle Executorerne, af Høiesteretsadvokat Brock, som havde fundet Nøglen til Pengekisten i Thorvaldsens Secretair, opfordredes til at lukke den op, bleve de Alle meget forbausede over at finde den tom; men da jeg angav dem Thorvaldsens Grunde dertil, fandt de, at det var meget snildt udtænkt. Pengekisten opbevares i Museet.

XLIX.

Dagen efter Thorvaldsens Hjemkomst, den 25de October 1842, blev han indbudet til at besee sit Museum. Modtagelsen i Museet var meget festlig. Overpræsidenten holdt en smuk Tale, og de Comitterede vare ogsaa tilstede for at byde ham Velkommen. Fra Christushallen blev en smuk Sang af H. P. Holst afsungen af Studentersangforeningen, alle Haandværkerne vare nærværende, og Murene vare behængte med Krands og Guirlander. Den hele smukke Høitidelighed gjorde stærkt Indtryk paa Thorvaldsen, og da Sangen var afsunget, lod han sig føre om af Bygmesteren, Bindesbøll. Med Alt, hvad Thorvaldsen paa sin Vandring saae, var han overordentlig tilfreds, til stor Glæde for

Bygmesteren, der under livlig Samtale ledsagede ham til Charlottenborg. Da Thorvaldsen var kommen hjem, spurgte jeg: »Er Conferensraaden nu tilfreds med det Hele?« »Jo jeg er, Wilckens, naar jeg nu blot har nok til at fylde Museet med, thi det er meget storartet, og naar Pengene saa ogsaa vilde slaae til, har jeg kun eet Ønske tilbage, det er, at Gud vil forunde mig den Glæde, selv at kunne bestemme, hvor mine Sager skulle staae; maatte jeg opleve det, da vil jeg gjerne døe.«

L.

Thorvaldsen var en Dag inviteret til Middag hos Admiral Wulff. Ved Bordet befandt sig en italiensk Commandeur, som havde ført en italiensk Fregat hertil, der blev omtalt som et meget smukt Skib. Commandeuren indbød hele Selskabet til efter Middag at bese Fregatten og derpaa drikke Kaffe ombord. Indbydelsen modtoges med stor Glæde, og Commandeuren sendte strax Bud til den vagthavende Officeer paa Fregatten for at melde Thorvaldsens Ankomst. Jeg kom netop for at forhøre om, naar jeg skulde komme og afhente Thorvaldsen, da Selskabet var i Færd med at tage til Toldboden. Da Thorvaldsen saa mig, sagde han: »De kommer netop tilpas, Wilckens, nu kan De komme med og see den italienske Fregat.« Da vi kom til Toldboden, laa der en stor Baad, bemandet med sex festligklædte Sluproere; Admi-

ralen førte selv Baaden, og Veiret var meget smukt. Da Baaden nærmede sig Fregatten, var enhver af Besætningen paa sin Plads, og da Thorvaldsen betraadte Skibet, fik han et kraftigt, tre Gange gjentaget Hurra af hele Mandskabet. Det varede temmelig længe, forinden Alt var taget i Øiesyn paa det ualmindelig smukke, veludrustede Skib. Derefter blev der serveret Kaffe, sunget og musiceret; tilsidst blev Thorvaldsens Skaal udbragt og drukket i ægte italiensk Vin. Klokken var henved tolv, da Selskabet var færdig til at bryde op. Veiret havde imidlertid forandret sig, og det var blevet en svær Søgang. Commandeuren indbød derfor hele Selskabet til at blive ombord Natten over; men endskjøndt Damerne gjerne vilde modtage Tilbudet, vilde Thorvaldsen hjem, og spurgte Admiral Wulff, om der var Noget at risikere, hvortil Admiralen svarede: »Nei!« og Thorvaldsen skyndte derfor paa Afreisen.

Det var meget vanskeligt paa Grund af Søgangen, at komme ned i Baaden; saavel Damerne som Herrerne maatte derfor have Toug om Livet. Da Damerne saa lidt ængstelige ud derved, sagde Thorvaldsen i en munter Tone: »Det var jo Dem, mine Damer, der »især« ønskede at komme ud og bese Skibet, nu maae vi stole paa Admiralen, han skaffer os nok hjem i god Behold.«

Da vi steg i Land paa Toldboden, vilde Skildvagten have, at vi skulde melde os hos den vagt-

havende Commandant; det morede Thorvaldsen sig meget over. Ved Grønningen skiltes Selskabet, og Thorvaldsen sagde, idet han bød Godnat: »Jeg haaber, at Damerne nu have overvundet deres Skræk og at de, ligesom jeg, ere glade ved at komme hjem i deres egen Seng.«

LI.

Nogen Tid efter sin Hjemkomst, klagede Thorvaldsen over, at den gamle Sygdom, som han havde lidt af, da han opholdt sig i Italien, atter indfandt sig. Etatsraad Bang besøgte ham undertiden, og jeg sagde en Dag til ham, at Thorvaldsen klagede sig meget over Smerter i Brystet. Efterat Bang var kommet ind til Thorvaldsen, sagde han: »Jeg hører af Wilckens, at De ikke er rask.« »Nei,« svarede Thorvaldsen, »mit Bryst er meget daarligt i denne Tid, og det er vel bedst, at jeg holder mig i Ro.« Derpaa sagde Bang: »Det behøver De ikke, jeg skal give Dem et lille Plaster«, hvorefter han viste mig Stedet paa Thorvaldsens Bryst, hvor jeg skulde lægge det. »Men er De gal, Bang!« udbrød Thorvaldsen og gav sig til at lee høit, »vil De have, at jeg skal have flere Smerter i Brystet end dem, jeg har? Nei, lad os lægge det længere nede, saa at Sygdommen kan trække ud af Kroppen.« Bang svarede: »Nei, jeg kan ikke give mit Samtykke til at lægge Plasteret andre Steder end paa Brystet.«

Da jeg lukkede Bang ud, spurgte jeg, om jeg, hvis det var Thorvaldsen meget imod, kunde lægge det et andet Sted? »Nei, Wilckens,« svarede han, »vil han ikke have det paa Brystet, maa De ikke lægge det noget andet Sted.« Da jeg kom ind, bad jeg Thorvaldsen om, at jeg saa maatte lægge Plasteret paa Brystet, men han svarede: »Nei, De skal lægge det over Lænderne.« »Det kan jeg ikke, Hr. Conferensraad, det er imod Lægens Ordre. Jeg kan ikke vide, hvad Følgen deraf kunde blive.« »Saa kan De gjemme Plasteret, jeg vil ikke have det paa; De kan lægge det i Speilskuffen.« Nogle Dage efter skulde jeg hente Thorvaldsen fra Theatret og følge ham til et Aftenselskab. Jeg lagde da Mærke til, at han gik meget ømbenet, og da jeg afhentede ham, kunde han neppe vinde hjem for Smerter i sit ene Ben. Jeg spurgte ham, hvad der foraarsagede ham denne Smerte, hvorpaa han svarede: »Aa, det er det fordømte Plaster, Bang har givet mig, som jeg har lagt paa Benet. Saasnart vi komme hjem, maa De hjælpe mig det af.« Han var meget smertefuld under Afklædningen, og da jeg kom til Plasteret, kunde jeg ikke faae det af, uden at Huden fulgte med, da Thorvaldsen var meget haarrig. Jeg tog derfor et vaadt Haandklæde og bandt om Benet, hvilket lindrede ham saaledes, at han kunde falde i Søvn, noget efter at han var kommen i Seng. Om Morgenens gik jeg ud til Bang og

fortalte ham Sammenhængen. Han lo og sagde: »Ja, Wilckens, det bliver ikke bedre, naar jeg kommer. Plasteret maa af, og jeg veed, at baade Huden og Haarene gaae med.« Han kom strax efter og sagde leende til Thorvaldsen: »Jeg hører, at Plasteret har gjort sin Virkning; det er nok bedst, at jeg tager det af, siden Wilckens ikke kan?« Derpaa tog han fat med begge Hænder og rev Plasteret af, saa Hud og Haar fulgte med, hvorved Thorvaldsen gav et høit Skrig fra sig og sagde: »Ja, Bang, det gjorde De nok for at straffe mig for min Stridighed; men vil De nu skaffe mig mit Ben i Orden igjen, saa skal jeg for Fremtiden rette mig efter Dem.« Bang forordnede da en Salve og sagde: »Naar De nu vil holde Dem rolig i nogle Dage, saa bliver det nok godt igjen.« Da Bang kom den næste Dag, var Benet meget bedre, og han tillod derfor Thorvaldsen at gaae lidt Dagen efter, og inden lang Tids Forløb var Benet fuldkomment rask. Da Bang spurgte Thorvaldsen, om Smerterne nu vare borte af Brystet, svarede Thorvaldsen: »Nei!« »Det vidste jeg nok,« sagde Bang. »Vil De nu lade mig raade. Naar De ikke vil have Plaster paa Brystet, saa maa De lade mig lægge Dem en Fontenelle paa hvert Ben.« Det gik Thorvaldsen ind paa, og den næste Dag kom Bang og satte ham dem. Da Fontenellerne ikke vilde trække rigtigt, maatte vi bruge spansk Flue til at trække dem op med. Efterhaanden som de

begyndte at virke, forsvandt ogsaa Smerterne i Brystet. Nogen Tid derefter klagede Thorvaldsen over Smerter i Underlivet, og Bang sagde da, at det var Nyregrus eller Sten. »Er De nu gal igjen, Bang,« sagde Thorvaldsen, »det kan jeg ikke troe, jeg har.« »Men jeg troer det for os Begge,« svarede Bang, »og jeg skal snart bevise det.« Da jeg lukkede Bang ud, gav han mig den fornødne Anviisning, og næste Dag kunde han virkelig, efter at have seet Resultatet, gaae ind til Thorvaldsen og med Sandhed sige: »Naa, jeg fik dog Ret! See her er Beviset, vil De nu troe mig?« Thorvaldsen saae vredt hen til mig og sagde: »Hvorfor har De foretaget Dem Noget, uden at sige mig det, Wilckens?« »Fordi jeg vidste, Hr. Conferensraad,« svarede jeg, »at det var Deres Helbred om at gjøre; derfor fulgte jeg uden videre Lægens Ordre.« Thorvaldsen blev nu ganske taus. Bang skrev derefter nogen Medicin op og gav mig Besked om Anvendelsen deraf. Efter kort Tids Forløb befandt Thorvaldsen sig atter vel.

LII.

I December 1843, da Thorvaldsen efter et kort Besøg paa Nysø kom hjem for at begynde et nyt Arbeide, klagede han sig meget over Smerter i det høire Skinneben. Jeg maatte derfor sørge for, at han kunde sidde med Benet paa en Skammel. Da jeg ved Afklædningen saae et lille Saar paa

Benet, spurgte jeg ham, hvorledes han var kommen til det. Thorvaldsen svarede: »Jeg var i Bad paa Nysø, og da de hjalp mig med Aftørringen, saa de en lille Prik, som de antog for Smuds; for at faae det bort, brugte de Neglene, deraf er Hullet kommet; men jeg har ikke ændset det førend nu, da det begynder at smerte mig.« Jeg spurgte, om jeg skulde tale med Doctoren om det. »Nei, Wilckens, det kan jeg ikke lide, da jeg har faaet det paa den Maade.« Saaret blev større og mere smertefuldt, men Thorvaldsen gik alligevel ud. Nogle Dage efter blev han tilsagt til The hos Kongen. Da Thorvaldsen kom, gik Dronningen ham imøde og spurgte, hvorledes han befandt sig, da hun syntes, at han bevægede sig med Besvær. Thorvaldsen beklagede sig da over, at han havde været saa uheldig at støde sit ene Ben, og Dronningen sagde derfor, at hun vilde sende ham sin Livlæge, Justitsraad Jacobsen. Thorvaldsen takkede Hendes Majestæt, og bemærkede, at han havde Etatsraad Bang; men da Dronningen forsikkrede ham om, at hendes Læge var særdeles heldig med Benkure, modtog Thorvaldsen Tilbudet, og Dronningen tilføiede: »Jeg sender Jacobsen til Dem imorgen.« Thorvaldsen var meget ilde derved, da han fortalte mig det paa Veien, men han syntes det havde været uhøfligt at afslaae Dronningens venlige Tilbud, og spurgte mig, om jeg troede, at Bang vilde tage det ilde op. Jeg svarede, at jeg

troede nok, at Bang ikke vilde synes derom, især fordi Thorvaldsen ikke havde omtalt Benet til ham.

»Ja, Wilckens,« sagde han derpaa, »saa behøve vi jo ikke at fortælle ham det.« Den næste Dag kom Jacobsen og saae paa Benet, og lovede Thorvaldsen, at naar han vilde holde sig i Ro i nogle Dage, skulde han nok kurere Benet. Thorvaldsen blev dog meget modfalden, da han hørte, at Jacobsen sagde til mig, at jeg skulde formaae Thorvaldsen til at lægge sig paa Sofaen, brede et Stykke Voxdug ud paa den og ikke gjøre noget ved Fontenellen. Benet skulde jeg bestandig holde koldt, da der var meget stærk Hede deri, ved at dyppe et Haandklæde i koldt Vand og ofte skifte dermed. Hvergang jeg kom med det kolde, vaade Klæde, gyste det i Thorvaldsen, og denne Kur maatte jeg vedblive med hele Dagen. Den næste Dag fik jeg samme Ordre. Thorvaldsen blev nu meget utaalmodig, især da han ikke maatte tale med Nogen. Den tredie Dag lovede Doctoren, at naar han blot vilde holde ud til Aften, saa skulde han blive fritagen for den Kur. »Skal jeg blive længere ved med den Kur, saa ligger de og slaarer mig ihjel,« sagde Thorvaldsen. Den næste Dag sagde Doctoren: »Nu kan vi holde op med Vandet, men Thorvaldsen maa holde sig i Stilhed paa sin Sofa og sætte Benet paa en Sygeskammel.« Dertil svarede Thorvaldsen: »Ja, det vil jeg ogsaa, men, Hr. Doctor, saa maa De love at skaffe mig saa

rask, at jeg kan arbeide Nytaarsdag; det har jeg altid gjort, og jeg har den Tro, at naar jeg ikke arbeider den første Dag i Aaret, bliver det ikke godt for mig.« Doctoren lovede Thorvaldsen, at han nok skulde blive saa rask til den Tid. Da Nytaarsmorgen kom, havde jeg ordnet Alt saa bekvemt som muligt for Thorvaldsen, satte hans Akademistol, Skamler og Puder tilrette foran Staffeliet, som jeg havde stillet i Salen, og glædede mig til at see min Herre glad og tilfreds ved sit Arbeide. Da jeg om Morgenens havde ønsket ham et glædeligt Nytaar, sagde jeg: »Nu er Alt istand til Dem, Hr. Conferensraad; blot nu Doctoren snart vilde komme; De har jo lovet at blive paa Sofaen til han kommer.« Doctoren kom strax efter; han spurgte, hvorledes Thorvaldsen havde det, og fik til Svar af Thorvaldsen: »Ikke meget bedre; men nu maa jeg til mit Arbeide!« Jeg viste Doctoren, hvorledes jeg havde ordnet Alt for min Herre, og da han havde yttret sin Tilfredshed dermed, sagde han til Thorvaldsen: »Nu maa De først lade mig see, hvorledes Saaret seer ud.« Da han havde seet paa Benet, sagde han: »Det seer ikke godt ud, jeg tør ikke tillade Dem at gaae eller at staae paa det.« Thorvaldsen blev meget bedrøvet derover og sagde: »Ja, ja, jeg maa vel finde mig deri.« Hele Dagen var Thorvaldsen meget ordknap, og der var kun Faa, der fik Lov at komme ind til ham. Da min Kone

bragte Middagsmaden ind, beklagede han sig for hende over, at Doctoren havde været saa slem imod ham og forbudt ham at arbeide. »De skal nok see, Madam Wilckens,» sagde Thorvaldsen, »jeg har ogsaa sagt det til Deres Mand, de slaar mig nok ihjel.« Nogle Dage efter at han havde faaet Tilladelse til at gaae lidt omkring i Stuen, sagde Thorvaldsen til mig: »Denne Uvirksomhed kan jeg ikke længere holde ud, mit Humeur lider altfor meget derved; nu vil jeg begynde at arbeide igjen.« Den næste Morgen gik han ind i Salen, hvor han fandt mit Arrangement meget godt; han tog Kridtet og ridsede »Fredens Genius«. »Det,« sagde han, »skal være mit Nytaarsarbeide.« Dette Udkast rygtedes snart, og Alle, der saae det, syntes godt om det. Nogle Dage efter læste man i Aviserne, at Thorvaldsen havde componeret »Fredens Genius« i Anledning af en forestaaende Formæling mellem en russisk Storfyrstinde og en dansk Prinds. Da jeg fortalte Thorvaldsen det, sagde han: »Det kan gjerne være, at man tænker sig det saaledes, og der er maaske ogsaa Noget deri; men nu skal jeg sætte Frihedshuen paa.« Det gjorde Thorvaldsen samme Dag.

LIII.

Nogle Dage før sin »romerske Fødselsdag«, den 8de Marts, begyndte Thorvaldsen paa »Skulpturens Genius«, og fuldførte den netop paa den

Dag. »See nu, Wilckens,« sagde han, »er min Genius færdig; men,« tilføiede han, »jeg er ikke rigtig tilfreds med den. Jeg troer jeg maa have Billedhuggeren høiere op.« Jeg spurgte Thorvaldsen, hvorfor han egentlig kaldte den 8de Marts for sin »romerske Fødselsdag«? »Det skal jeg sige Dem, Wilckens,« svarede han mig, »mine Venner i Rom vilde gjerne festligholde min Fødselsdag, og da den lykkeligste Dag i mit Liv var den Dag, jeg kom dertil, opgav jeg dem den. De kan derfor nok indsee, at jeg ikke kan være glad i Dag, da jeg paa Grund af mit daarlige Helbred har maattet afslaae den Indbydelse, som mine her-værende Venner fra Rom have sendt mig. De skal ogsaa negte mig hjemme, jeg vil ikke tale med Nogen i Dag.« Efterat Thorvaldsen havde været i daarligt Humeur hele Dagen, lykkedes det mig dog at formaae ham til at gaae i den italienske Opera om Aftenen. Derfra gik han hjem, spiste sin Aftensmad i Ensomhed og gik tidlig tilsengs.

LIV.

Thorvaldsen var engang til Middag hos den russiske Minister, hvorfor han havde givet mig Ordre til at afhente sig Kl. 9, da han var indbudt til The hos Admiral Wulff. Da jeg kom, bad han mig om at vente lidt, men uagtet jeg flere Gange mindede ham derom, brød han dog ikke op førend Kl. 11^{1/2}. Da jeg sagde: »Nu kan vi vist ikke

gaae til Admiralens, Klokken er bleven formange,« svarede Thorvaldsen mig: »Det gjør ikke Noget, saa har jeg dog været der!« Da vi kom derud — i Bredgade — slog Kl. 12, og Portneren sagde os, at Selskabet var taget bort og Admiralens ifærd med at gaae tilsengs. Thorvaldsen smilede og sagde: »Ja, Wilckens, nu har jeg da været her.« Admiralen kom Dagen efter op til Thorvaldsen, og troede, at jeg havde forglemt at erindre derom, men Thorvaldsen sagde, at vi havde været der, men vare komne lidt for sent.

LV.

Nogen Tid førend Christian VIII skulde krones, kom flere af Kongens nærmeste Cavalerer og sagde til mig, at det var Kongens Ønske at see Thorvaldsen ved Kroningsfesten. De vilde derfor anmode mig om, hvis Thorvaldsen, naar Indbydelsen kom, ikke havde Lyst dertil, at jeg da vilde formaae ham til at modtage den. Man betroede mig desuden, at Kongen, hvis Thorvaldsen vilde komme til Festen, havde bestemt at udnævne ham til Excellence. For mig havde det altid været en kjær Tanke, at min Herre skulde være med til denne store Høitidelighed, men ved at høre dette, blev det mig endnu kjærere. Da jeg vidste, at det var Thorvaldsens Bestemmelse, at følge med Stampes ud til Nysø, passede jeg Leiligheden til at tale med ham derom den næste Dag. Jeg for-

talte ham, at der var Mange, der allerede havde bestilt deres Dragter, og spurgte, om jeg maatte gaae til Kræmmer Brandes, som besørgede den Slags Dragter. Thorvaldsen svarede: »Nei, det behøver De ikke, Wilckens. Baronessen siger, at en saadan Dragt koster 1000 eller maaskee 1200 Rd., og saamange Penge vil jeg hellere anvende til Malerier. Jeg kan godt undskylde mig med mine svage Ben.« Jeg gik alligevel til Brandes og fik at vide, at Thorvaldsen kunde faae en Dragt for 4 à 500 Rd., og da jeg omtalte Fontenellen paa hans Ben, sagde de, at dertil havde de særskilte Understrømper. Jeg fortalte det Hele til Thorvaldsen, da jeg kom hjem, hvortil han svarede: »Ja, det forandrer Sagen; naar Brandes kan indestaae mig for, at det ikke vil genere mine Ben, vil jeg gjerne glæde Kongen ved min Nærværelse. De kan spørge Brandes, hvor lang Tid han behøver til at skaffe en saadan Dragt færdig.« Svaret blev 14 Dage. »Ja, saa kan jeg godt tage til Nysø, thi 14 Dage iforveien maa jeg da faae min Indbydelse.« Endskjøndt jeg var meget glad over, at Thorvaldsen saa villig gik ind paa mit Forslag, frygtede jeg dog meget for, at han skulde forandre sin Beslutning, medens han var paa Nysø. Da jeg nogle Dage efter havde en Samtale med Marskalk Levetzau, blev han meget glad over at høre, at Thorvaldsen havde bestemt sig til at deltage i Kroningsfesten, og Indbydelsen blev tilsendt

Thorvaldsen paa Nysø. Hvad jeg havde frygtet, skete nu; min Herre havde ladet sig overtale til at afslaae Indbydelsen. Thorvaldsen havde skrevet til Kongen, at paa Grund af en Benskade, som han havde lidt af i længere Tid, var det ham umuligt at møde i den som Storkors af Danebrog anordnede Galladragt. Som Svar herpaa modtog han atter en Opfordring om at komme, uden at lade sig hindre af Dragten, men klæde sig ganske som han selv vilde, og at det vilde være Kongen meget kjært, om han vilde smykke Festen med sin Nærværelse. Dette smukke Tilbud uagtet, lod han sig dog ikke bevæge, men blev paa Nysø Kroningsfesten over. Da Thorvaldsen kom hjem, omtalte jeg Festen og sagde ham, at jeg havde hørt, at hans Udebliven ikke var blevet godt optaget ved Hoffet. »Ja, Wilckens,« svarede Thorvaldsen, »jeg har ogsaa fortrudt, at jeg lod mig overtale til at udeblive fra Festen. Jeg vil en af Dagene tage ud til Majestæterne og gjøre Dem en Undskyldning for min Udeblivelse.« Da Thorvaldsen kom hjem derfra, yttrede han, at han godt mærkede, at Majestæterne vare lidt fortrydelige paa ham, fordi han havde undskyldt sig til Kroningen.

LVI.

Der kom en Dag en Lakai fra Dronning Caroline Amalie, som skulde spørge, om Thorvaldsen

den næste Dag kunde modtage Hendes Majestæt tilligemed nogle tilreisende Damer. De ønskede at hilse paa Thorvaldsen og besee hans Atelier; de vilde komme imellem Klokken 11 og 12, da de først vilde see Frue Kirke. Hertil svarede Thorvaldsen: »Ja!« Da jeg om Morgenens kom ind til ham, gav han mig flere Ærinder at besørge ude af Huset, hvorfor jeg spurgte ham, om jeg ikke hellere skulde blive hjemme, indtil han var paa-klædt. Men han havde netop Lyst til at ligge længe den Morgen, da han følte sig træt, fordi han var kommen sent i Seng om Aftenen. Jeg lagde da hans Tøi tilligemed et Par rene Sokker tilrette og gik. Da jeg kom hjem igjen, sagde min Kone mig, at Dronningen allerede var kommen. Det var en Time tidligere, end der var meldt, og min Kone havde maattet bede Dronningen om at gaae ind i Atelieret. Da min Kone meldte Dronningens Ankomst, sagde Thorvaldsen ganske roligt: »Ja, da maa Dronningen undskylde mig, hun er jo kommen en Time tidligere, end hun havde bestemt. Men jeg skal hurtigt klæde mig paa, thi Deres Mand er nok ikke kommen hjem endnu. Min Kone svarede: »Nei,« og Thorvaldsen sagde derpaa: »Det gjør ikke Noget. Jeg kan godt hjælpe mig selv, men lad Deres Mand komme ind til mig strax naar han kommer.« Da jeg hørte dette ved min Hjemkomst, skyndte jeg mig ind til min Herre, og saae strax, at han havde taget en

ren og en smudsig Sok paa. Der var endog forskjelligt Numer paa dem, hvilket kunde sees langt borte, da det var syet temmelig stort med rødt Garn. Forresten var han i dybeste Negligé; Underbenklæder, umage Sokker, gamle, nedtraadte Morgenskoe, en lang, graa Morgenfrakke og sin gamle Rafaelshue paa det uredte Haar. Han stod netop og gjorde Undskyldninger for sin Paaklædning til Dronningen, da jeg kom ind. Hendes Majestæt svarede meget naadigt: »Nei, gode Thorvaldsen, det er os, som bør gjøre Undskyldninger, da det er os, som ere komne for tidligt, men da vi kom til Frue Kirke, var der Gudstjeneste.« Thorvaldsen viste dem ganske ugeneert om i Atelieret og derefter i Værelserne. Da de havde beseet Malerierne, gik Dronningen hen til Vinduet og yttrede sin Glæde over den smukke Udsigt, som Thorvaldsen havde til den botaniske Have, og da han spurgte, om Hendes Majestæt ønskede at gaae derud, bejaede hun det. Thorvaldsen gav mig et Vink til at aabne Døren, bød Dronningen sin Haand og førte hende ned ad Trapperne. Da de vare komne ned i Haven, tog Dronningen hans Arm. Jeg antager det var, fordi hun saae, at Thorvaldsen traadte saa ængstelig paa det daarlige Ben. Alle vare ved Vinduerne, og jeg kunde see deres Forbauselse over Thorvaldsens Costume, thi ved at gaae frem og tilbage, fløi Frakken tilside, og man saae baade Underbenklæderne og de umage Sokker.

Ved Afskeden gjorde Thorvaldsen atter en Undskyldning for sin Paaklædning, men Dronningen takkede og sagde, at det havde været dem en meget behagelig Nydelse at see hans Arbeider og at spadserere med ham i Haven. Hun gav derpaa Thorvaldsen Haanden og sagde Farvel, idet hun haabede, at det ikke havde trættet ham altfor meget. Da de vare tagne bort, sagde jeg: »Det var dog slemt, at jeg ikke var hjemme og fik Conferensraaden ordentlig klædt paa.« Herover smilede han og sagde: »Jeg er jo ret anstændig paaklædt; havde det stødt Dronningen, vilde hun vist ikke have spadseret med mig i Haven.« Denne Spadseretour skal dog oftere være bleven omtalt ved Hoffet.

LVII.

Christian den Ottende lod en Dag Thorvaldsen underrette om, at han med Dronningen vilde komme for at see, hvorvidt Thorvaldsen var kommet med Christian den Fjerdes Statue, der skulde opstilles i Roeskilde Domkirkes Kapel, og som Kongen havde bestilt. Da Majestæterne kom, førte Thorvaldsen dem hen til Statuen og gav mig Ordre til at dreie Cavalletten rundt. Kongens Ansigt saae derved meget betænkeligt ud, og Thorvaldsen spurgte derfor: »Har Deres Majestæt Noget at bemærke?« Hertil svarede Kongen: »Ja, gode Thorvaldsen, jeg har altid tænkt mig at see Christian den Fjerde med lange Støvler.« Dertil svarede Thorvaldsen: »Ja,

Deres Majestæt, men det er jo lange Støvler! Man kan vist ogsaa see, at de ere til at trække op. Det vilde ikke see godt ud, hvis jeg skjulte Benene, som tage sig saa prægtigt ud i de korte Støvler; paa anden Maade kan jeg ikke udføre det til min egen Tilfredshed.» Der opstod nu et Øiebliks Taushed, derefter tog Kongen Ordet og sagde: »Dronningen ønsker at see Dem paa Torsdag til Taffelet sammen med hendes Brødre, Hertugen og Prindsen.« Thorvaldsen bukkede og takkede, men saa hen til mig og sagde: »Er der Noget, der hindrer mig deri?« Jeg kom lidt i Forlegenhed og svarede langsomt: »Nei!« Thorvaldsen saa atter paa mig og sagde: »Er der Noget iveien derfor, saa siig det!« Jeg sagde blot »Ørsted«. »Hvad er der med Ørsted?« spurgte han. »Conferensraaden har modtaget Indbydelse til Ørsteds Fødselsdag og lovet at kjøre til Roeskilde med Etatsraad Schouw.« Ørsted opholdt sig dengang ved Ständerforsamlingen. Thorvaldsen vendte sig nu om mod Kongen og sagde: »Nei, Deres Majestæt! saa kan jeg ikke, jeg har lovet mig til Ørsted.« Dronningen sagde nu: »Det gjør mig ondt, da mine Brødre saa gjerne ønske at være sammen med Dem.« Thorvaldsen løftede paa Skuldrene og sagde: »Jeg kan ikke, Deres Majestæt, jeg maa opfylde mit først givne Løfte.« Dertil svarede Kongen: »Ja saa maae vi have det tilgode til en anden Gang.« Dermed toge Majestæterne Afsked, men man kunde godt

see, at dette Besøg ikke havde været til deres Tilfredshed. Da jeg gjorde Thorvaldsen opmærksom paa, at han ikke havde gjort rigtig i at afslaae Indbydelsen, svarede han: »Ja, Wilckens, men vi ere jo enige om, at jeg gaaer til dem, fra hvem jeg først har modtaget Indbydelse.« »Ja, Hr. Conferensraad,« indvendte jeg, »i andre Tilfælde, men ikke efter Hofreglerne. Det er kun Sygdom der kan være en gyldig Grund til Udeblivelse, naar Indbydelsen kommer fra Kongehuset.« »Det var da en besynderlig Regel,« svarede Thorvaldsen; »den vil jeg ikke gaae ind paa, jeg vil have min frie Villie og opfylde mit givne Løfte.« »Men Conferensraaden kan dog troe, at Majestæterne bleve vrede,« bemærkede jeg. »Ja, ja, Wilckens,« var Thorvaldsens Svar, »saa maa jeg finde mig deri, naar det kun ikke er af anden Grund.«

LVIII.

Da Christian den Ottende en Dag besøgte Thorvaldsen i hans Atelier, var hans Dattersøn Albert Paulsen netop tilstede. Kongen gav sig i Samtale med ham, og det morede Hans Majestæt meget at tale Italiensk med Drengen, som paa en livlig og ugeneert Maade besvarede Kongens Spørgsmaal. Kongen klappede ham paa Kinden og sagde: »Jeg kunde ønske mig dit Portrait, hvis din Bedstefader vil udføre det; Du kan spørge ham derom.« Drengen forsømte ikke strax at spørge Thor-

valdsen, som svarede: »Det vil jeg gjerne, Deres Majestæt! Det er mig kjært, at De vil gjøre min Datter den Glæde, at optage hendes Søn i Deres Samling; jeg maa takke Deres Majestæt paa hendes Vegne. Det skal blive mit første Arbeide i det kommende Aar.« Da Kongen var gaaet, sagde Thorvaldsen: »Det glæder mig, Wilckens! Jeg havde selv tænkt paa at modellere Drengen; men det er jo smukkere, at Kongen har bestilt det.« Nytaarsdag 1843 modellerede Thorvaldsen ham som en Jægerdreng, lænende sig til sit Gevær og kjærtegnende en Hund. Det blev ikke udført, men Skizzen findes i Museet.

LIX.

Kongen og Dronningen kom nogen Tid derefter i Atelieret for at see den store Herkules, som var sex Alen høi og skulde opstilles udenfor Christiansborg. De betragtede den længe og yttrede megen Forundring over, at Thorvaldsen i en saa fremrykket Alder turde vove sig op paa Stilladset, hvortil Thorvaldsen svarede: »Ja, jeg er ogsaa glad over, at jeg nu er færdig med den, thi jeg mærker godt, at mine Kræfter tage af. Nu staaer Æskulap og venter paa mig, men jeg frygter for, at min Æskulap svigter mig.« Majestæterne trøstede ham og sagde: »Sundheden vil nok staae Dem bi, da det er til dens egen Forherligelse, at De udfører den.« Mærkelig nok følte Thorvaldsen

aldrig nogen Lyst til at udføre denne Statue. Jeg sagde en Dag til ham, at jeg syntes det gik ikke rigtig frem med den. »Ja, deri har De Ret, Wilckens!« svarede Thorvaldsen; »jeg kan ikke faae min Æskulap til min Tilfredshed, jeg troer, at den maa staae til jeg faaer bedre Humeur.« Nogen Tid efter kom jeg en Morgen ind i Atelieret og saa, at Æskulap var falden om. Jeg var meget ilde tilmode ved at sige det til Thorvaldsen, men han svarede: »Det var saamænd meget godt! Jeg troer, at jeg aldrig havde faaet nogen god Æskulap ud deraf. Jeg er nu for gammel til at udføre en saa stor Figur.« Den samme Dag da Majestæterne besaae Herkules, yttrede Kongen, at Dronningen ønskede at faae den lille Amor, som stod i Gibs, hugget i Marmor. Thorvaldsen løftede paa Skuldrene og sagde: »Nei, Deres Majestæt, det kan jeg ikke! En saadan lille Amor koster mere Arbeide end en stor.« Dronningen sagde: »Det vil gjøre mig ondt, gode Thorvaldsen, hvis De nægter mig det!« Thorvaldsen svarede: »Deres Majestæt maa have mig undskyldt, men der staaer saa meget Arbeide til mit Museum, som venter paa mig og som jeg vist neppe kan faae færdigt. Men Modellen er her, og vi have dygtige Marmorarbeidere.« »Men saa bliver det ikke Deres Arbeide,« svarede Dronningen, hvormed Samtalen var endt.

LX.

Thorvaldsen havde ved en Skrivelse ansat mig ved sit Museum, og givet mig den, for at jeg kunde fremvise den efter hans Død. Da det var hans Ønske, at jeg skulde blive hos ham saalænge han levede, men han meente, at en Anden kunde blive constitueret ved Museet i mit Sted, indtil hans Død indtraf, troede han, at han gjorde det bedst paa denne Maade, og da jeg ogsaa antog det, var jeg fuldkommen beroliget i saa Henseende, indtil jeg en Dag havde en Samtale med Conferensraad Thomsen, som bad mig om at faae Thorvaldsens Skrivelse at see, hvilken var saalydende:

»Da Opvarter Wilckens for mig har yttret det Ønske, at erholde en Ansættelse som Tilsynsmand ved Museet for mine Arbeider og Samlinger, er det mig kjært herved at kunne anbefale denne Mand paa det Fortrinligste til Den eller Dem, der i Tiden maatte overtage Bestyrelsen af det nævnte Museum. Opvarter Wilckens har under mit Ophold i Danmark 1838—40 tjent mig saaledes, at jeg i enhver Henseende har fundet mig tilfreds med hans Tjeneste, og jeg har tillige haft Leilighed til at lære ham at kjende som en tænksom, ordentlig og godmodig Mand, ved hvilke Egenskaber jeg veed, at han vil udmærke sig i alle sine Forhold. Hans Hengivenhed for min Person og hans Orden og strenge Redelighed i Alt hvad jeg har

betroet ham, lader mig forudsee, at han i den nævnte Tjeneste vilde udmærke sig ved de samme gode Egenskaber, og det er mig nu allerede en behagelig Tanke baade at have bidraget til hans Fremtids Vel ved denne min Anbefaling, som ogsaa at turde haabe, at Tilsynet med mine Arbeider og Samlinger vil blive betroet en Mand, der saavel som Opvarter ved det kongelige Akademi for de skønne Konster; som og i sin Tjeneste hos mig, har haft Leilighed til Øvelse i at omgaaes med Konstsager.«

Charlottenborg den 17de Februar 1840.

Albert Thorvaldsen.

Da Thomsen havde læst denne Skrivelse, sagde han: »Thorvaldsen har meent Dem det godt, men denne Skrivelse er ikke aldeles gyldig. De vil faae mange Vanskeligheder at bekæmpe, hvis De ikke kan formaae Thorvaldsen til at lade alle Executorerne sætte Deres Navne under tilligemed hans eget; først da er De sikker derpaa. Men jeg ønsker ikke, at De siger det er mig, som har gjort Dem opmærksom derpaa.« Næste Dag sagde jeg til Thorvaldsen, at der var Nogen, der havde sagt mig, at jeg ikke kunde være sikker paa Pladsen. »Hvor kan De tvivle derom?« sagde Thorvaldsen; »De seer jo af Skrivelsen, jeg gav Dem, at det er mit Ønske!« »Ja, men det er ikke nok, Hr. Conferensraad, det maa være et mere bestemt Tilsagn,«

svarede jeg. Thorvaldsen blev vred derover og sagde: »Bed Collin komme til mig snarest muligt.« Da jeg kom til Geheimeraaden, spurgte han mig, hvad Thorvaldsen vilde, og jeg fortalte ham da det Hele. »Det kan nok være, at den Betænkelighed er grundet,« sagde han; »siig Thorvaldsen, at jeg skal komme til ham, naar jeg gaaer i Finanserne.« Geheimeraaden kom efter Løfte, og da han gik, sagde han til mig: »Ja, Wilckens, nu skal Executorerne sammenkaldes til et Møde her hos Thorvaldsen.« Nogle Dage efter blev Mødet afholdt, og nedenstaaende Skrivelse blev udstedt af Thorvaldsen og samtlige Herrer Executorer:

»Det har altid været mit Ønske, at Carl Frederik Wilckens, Opvarter ved det kongelige Akademi for de skønne Konster, maatte vorde ansat som Tilsynsmand ved mit Museum, i Betragtning af den Omhyggelighed, Hengivenhed og Troskab, hvormed han og hans Kone have opvartet mig under mit herværende Ophold siden Aaret 1838. Medundertegnede Executorer af Conferensraad Thorvaldsens Testamente, som ifølge den under 16de Februar 1843 allernaadigst approberede Codicil, erholde den nærmeste Bestyrelse af og Overopsyn med Museet, give derfor, i Forening med mig Thorvaldsen, bemeldte C. F. Wilckens bestemt Tilsagn om at ansættes som Tilsynsmand ved Museet, med en saadan aarlig Indtægt, at han Intet taber ved at forlade sin Opvartertjeneste under Akademiet og med Forpligtelse

at udføre det Arbeide og Tilsyn sammesteds, som af os maatte blive ham paalagt.

Kjøbenhavn den 31te Marts 1843.

Albert Thorvaldsen.

Collin. J. M. Thiele. H. N. Clausen.
Schouw. W. Bissen.

Da Executorerne havde taget Afsked med Thorvaldsen, kaldte han mig ind og sagde: »Vil De nu læse, og siig mig saa, om De tvivler mere?« Da jeg havde læst, takkede jeg og bad ham ikke vredes paa mig. »Nei, Wilckens,« sagde Thorvaldsen, »hvorfor skulde jeg være vred? De havde jo Ret, og jeg er glad over, at jeg veed, at De nu er sikker paa Tjenesten.«

LXI.

Den 2den Februar 1842 blev Admiral Wulff, en af Thorvaldsens kjæreste Omgangsvenner, pludselig syg i Theatret under Forestillingen. Der blev strax hentet en Vogn, for at bringe ham til hans Hjem, men inden han naaede det, døde han i Vognen. Da jeg om Aftenen havde fulgt Thorvaldsen hjem fra Selskab, fortalte jeg ham denne Begivenhed. »Det var saamænd en smuk Død!« udbrød han, »jeg kunde ønske, at jeg ogsaa kom til at døe saaledes.« Det er bekjendt, at Thorvaldsen opnaaede at faae dette Ønske opfyldt.

LXII.

Thorvaldsen vedblev at klage over Smerter i Brystet og en Dag, da min Kone kom op til ham med Maden og spurgte ham, om det var bedre, svarede han: »Nei, Madam Wilckens, jeg kan mærke, at det snart er forbi med mig; siden min Fontanelle er lukket, tage Smerterne til i mit Bryst.« Min Kone spurgte da Thorvaldsen, om han ikke ønskede at tale med Bang, men han svarede: »Nei, De kan troe, at Bang er blevet vred; thi han har ikke været her siden Dronningen sendte mig sin Læge, og det var heller ikke rigtig af mig at opgive Bang for en Anden, da han stadig har viist mig megen Omsorg og er en dygtig Læge.«

Da jeg talte med min Kone, gjorde hun mig meget ængstelig og bad mig, at jeg endelig snarest muligt maatte gaae til Bang; hun syntes aldrig at have seet Thorvaldsen saa forknytt og syntes i det Hele taget, at hans Udseende var meget lidende. Jeg gik strax over til Etatsraad Thiele og fortalte det Hele og spurgte ham, om jeg ikke maatte gaae ud til Bang og paa hans Vegne anmode ham om at see til min Herre. Thiele spurgte mig, om det var efter Thorvaldsens Ordre, og da jeg benægtede det, sagde han: »Fra mig maa De ikke hilse; vil De gaae, maa det være fra Dem selv.« »Ja, Hr. Etatsraad, jeg maa gaae, jeg kan

ikke forsvare at see min Herre saa lidende uden Lægehjælp, og Jacobsen vil han ikke mere tale med.« Jeg gik derfor strax ud til Bang, og var saa heldig at træffe ham hjemme. Jeg bad ham om at være saa god at aflægge et tilsyneladende tilfældigt Besøg hos Thorvaldsen, da han ikke maatte vide, at jeg var gaaet til Lægen. Bang svarede: »Nei, det vil jeg ikke, Thorvaldsen har jo kaldt Jacobsen, og jeg vil ikke støde sammen med ham.« »Det behøver Hr. Etatsraaden ikke at frygte for, da min Herre ikke ønsker at consulere Jacobsen mere,« svarede jeg. »Ja, Wilckens,« sagde Bang derefter, »saa skal jeg nok komme til Deres Herre.«

Næste Formiddag kom Bang til Thorvaldsen med de Ord: »Hvorledes har De det, Thorvaldsen? Wilckens har sagt mig, at De er syg.« Thorvaldsen reiste sig strax op af Sofaen og gik meget kjærlig hen imod Bang, tog hans Haand og bad ham tage Plads i Sofaen. Nu beklagede han sig over Smerter i sit Bryst. »Men,« sagde Bang, »hvorledes gaaer det med Fontanellen, trækker den godt?« Thorvaldsen tav, og jeg svarede derfor: »Nei, den trækker slet ikke! Jacobsen har ladet den lukke sig.« »Lad mig see, hvorledes den seer ud,« sagde Bang. Jeg klædte derpaa Thorvaldsen af, og da han saae Fontanellen, sagde han: »Den maa op igjen. De maa lægge en Pommerants med spansk Fluesalve derpaa, vi maae see at faae den til at trække godt;

det er det, der besværer Brystet. Etatsraaden sagde derefter til Thorvaldsen: »Det er bedst at foretage en lille Aareladning, det vil lette Smerterne i Brystet.« Men det vilde Thorvaldsen paa ingen Maade indlade sig paa, uagtet Bang selv vilde udføre Aareladningen. Bang kom nu hver Dag og var meget omhyggelig for Thorvaldsen, men Fontanellen vedblev at være tør, uagtet der blev forsøgt mange forskellige Midler. Thorvaldsen takkede mig dog, fordi jeg var gaaet til Bang uden hans Vidende, og sagde tillige: »Jeg kan dog see, at Bang er ikke saa hidsig, som Folk sige; thi saa kunde han være berettiget til at være vred paa mig, fordi jeg ikke havde Tillid til ham, og det glæder mig at see, at han har den samme Godhed for mig, som forhen.« Bang vedblev ogsaa at komme til Thorvaldsen indtil det Sidste.

LXIII.

Det hørte til Thorvaldsens kjæreste Adspredelser i den sidste Tid, han levede, at gaae hen i sit Museum og see sig om der.

Det traf sig en Dag, da vi kom derind, at nogle Arbeidere vare ifærd med at mure et dybt Rum midt i Gaarden. Da Thorvaldsen kom derhen, gik alle Arbeiderne op af Rummet, og han gik alvorlig og taus omkring og saae derned. Min Nysgjerrighed blev vakt, saameget mere som Thorvaldsen pleiede at være meget meddelsom, og

ellers altid gik og talte med mig om Bygningen. Jeg tænkte ved mig selv, om det skulde være en Brønd, og spurgte min Herre derom, idet jeg tilføjede, at jeg syntes det var Synd, at sætte en saadan midt i alt det Smukke. »Ja, Wilckens,« svarede Thorvaldsen, »dertil maa Bindesbøll som Bygmester have sine Grunde.« Kort Tid efter sagde Thorvaldsen til mig, at hans høieste Ønske her paa Jorden var, at faae det omtalte Rum i Gaarden til sit sidste Hvilested. »Saa kunde jeg ogsaa,« tilføjede han smilende, »passe paa, om De freder godt om mine Arbeider.« Ogsaa dette Ønske fik, som Enhver bekjendt, min kjære Herre opfyldt.

Dagen før sin Død følte Thorvaldsen sig ikke oplagt til at arbeide, og var ikke i godt Humeur. Han bestemte sig dog til at aflægge et Besøg hos Kronprindsen. Paa Veien mødte vi Baronesse Stampe. Da Thorvaldsen ikke saae hende, gjorde jeg ham opmærksom paa hende, men han svarede: »Jeg har ikke Lyst til at tale med hende i Dag. Lad os kun gaae!« Men da Baronessen havde seet os, kom hun over Gaden og foreslog Thorvaldsen at gaae en Tour med sig, hvilket han afslog med den Undskyldning, at han skulde til Kronprindsen og derefter flere andre Steder. Dermed sagde han Farvel til Baronessen og gik til Kronprindsen, men Hans kongelige Høihed var taget ud. Thorvaldsen skrev da sit Navn i den fremlagte Protocol. Det var sidste Gang, han skrev

Noget. Da vi gik derfra, fik min Herre Lyst til at gaae hen og see, hvorledes det gik med Museet. Da vi kom derhen, gik vi længe om i Værelserne, og Thorvaldsen talte meget med mig om Opstillingen af sine Arbeider. »Gid den Tid snart var nær, da jeg kunde faae mine Arbeider opstillede,« sagde han tilsidst. »Saa er jeg beredt til at gaae bort herfra.« Det samme Ønske udtalte Thorvaldsen ogsaa hos Baronesse Stampe, den sidste Dag han levede. Klokken var 3, da vi forlode Museet, og da han Klokken 4 skulde til Middagsselskab hos Overpræsident Kjærulf, gik vi først en Omvei. Paa Veien fortalte Thorvaldsen mig, at han vilde glæde Kjærulf med at forære ham et Basrelief, forestillende Retfærdigheden, som veier Kongens Krone og Bondens Le. »Jeg synes Wilckens,« tilføjede han, »at det er Noget, som passer for en Politimand. Det skal være en Gave til ham for al den Uleilighed, som han har haft med mit Museum.« Overpræsidenten fik den imidlertid aldrig; Basrelieffet blev paa Nysø, hvor Thorvaldsen havde udført det. Da vi kom op til Kjærulf, kom Bygmester Koch og sagde til Thorvaldsen: »Wilckens behøver ikke at afhente Dem, jeg skal nok kjøre Dem hjem.« Klokken var 12, da Thorvaldsen kom hjem; men Selskabslivet havde ikke adspredet ham, han var ligesaa alvorlig, som han havde været hele Dagen og satte sig stille i sin Sofa. Jeg spurgte: »Vil Conferensraaden nu ikke i Seng? Klokken gaaer til Et.«

Han bad mig da klæde sig af og ønskede mig, forinden jeg forlod ham, venligt god Nat. Efter at jeg var gaaet fra min Herre, følte jeg mig meget ængstelig for ham, og udtalte for min Kone, at jeg havde fundet ham saa underlig taus og alvorlig hele Dagen, og at han ikke, som han pleiede, havde fortalt mig Noget om Middags- og Aftenselskabet. Jeg frygtede meget for, at Thorvaldsen skulde blive syg, men det anede mig dog ikke, at hans Død var saa nærforestaaende.

LXIV.

Den sidste Dag Thorvaldsen levede, den 24de Marts, ringede han paa mig om Morgenen Klokken 5. Da jeg kom ind, klagede han over, at han ikke havde kunnet sove. Jeg søgte at berolige ham og faae ham til at hvile sig lidt endnu, men det vilde han ikke. Da han var paaklædt, satte han sig i sin Sofa og begyndte at læse, men faldt strax efter i en Søvn, som varede et Par Timer.

Da han vaagnede, bragte jeg ham hans Morgenmælk og Tvebakker. Jeg spurgte ham derefter, om han ikke troede, at det vilde interessere ham at see det Blad med Luthers Portrait, som Thiele havde bragt den foregaaende Dag. Thorvaldsen tog den nævnte Radering af Hopfer med sig ind i Salen og gav sig til at arbeide paa Luthers Buste, foretog nogle Forandringer ved den, og blev ved dette Arbeide det meste af Formiddagen. Han be-

stemte at blive hjemme hele Dagen og sagde til mig: »Vil De bede Deres Kone om at sørge for Middagsmad, jeg gaaer ikke til Stamped.« »Men, Hr. Conferensraad,« tillod jeg mig at indvende, »De har lovet at komme.« »Jeg veed det nok, men jeg vil ikke,« svarede han. »Conferensraaden har ogsaa lovet at komme til de Massmanske Søndags-skolers Høitidelighed,« tilføiede jeg, »og som Æres-medlem kan De vist ikke godt udeblive. Der gives ogsaa et nyt Stykke, »Griseldis«, i det kongelige Theater.« »Ja, Wilckens,« spurgte Thorvaldsen, »hvor vil De nu raade mig at tage hen?« Jeg svarede, at da han ikke var rask eller i godt Humour, og det vistnok var for koldt i Kirken, saa troede jeg, at det vilde være bedst at gaae i Theatret. »Ja, saa vil jeg følge Deres Raad,« sagde Thorvaldsen, »saa kan De tage min Billet og gaae hen og see Høitideligheden og derefter hente mig i Theatret og saa fortælle mig om Høitideligheden i Kirken. Men husk, at jeg vil spise hjemme.« Et Par Timers Tid efter denne Samtale kom Stampedes Tjener og inviterede Thorvaldsen til at kjøre en Tour med Baronessen, og med det Samme aflægge en Visit hos en Fru Schmidt. Thorvaldsen svarede i meget kort Tone: »Nei, jeg har jo sagt, at jeg bliver hjemme.« Kort Tid efter kom Baronessen selv og fik ham dog overtalt til at tage til den omtalte Visit og saa spise til Middag sammen med Oehlenschläger, Andersen, Ernst Meyer og flere

gode Venner. Da jeg hjalp Thorvaldsen med hans Paaklædning, sagde han: »Glem nu ikke at sige til Deres Kone, at jeg ikke kunde faae Lov til at blive hjemme til Middag.« Da Thorvaldsen sad i Vognen, hørte jeg, at Baronessen gav Ordre til at kjøre til Fru Schmidt; jeg sagde derfor: »Vil Conferensraaden huske at gjøre en Undskyldning, fordi De ikke kom sidst.« Thorvaldsen lo og lovede, at han skulde nok erindre det. Disse Ord vare de sidste, min Herre talte til mig.

Besynderligt var det, at han den Dag — hans sidste — ved Bordet hos Baron Stampe i en spøgende Tone sagde: »See saa! nu kan jeg da gjerne døe, thi nu har Bindesbøll min Grav færdig.« Ikke mindre besynderligt var det, at Thorvaldsen paa Veien til Theatret mødte Bindesbøll, som fulgte ham derhen. Da han kom ind i Theatret, var Ouverturen begyndt. Den Første, Thorvaldsen traf, var Geheimeraad Collin, med hvem han vexlede nogle Ord, hvorpaa han gik hen til sin Plads ved Siden af Oehlenschläger, satte sig ned og hilste venlig til de Omkringværende. Men idet han trak sit Lommetørklæde op, formodentlig fordi han følte sig svimmel af Varmen, og endnu inden han havde sagt et Ord til Oehlenschläger, sank han med lukkede Øine til den ene Side. »Thorvaldsen er besvimet!« udbrød Oehlenschläger til de Nærmeste; »lad os see at faae ham ud!« Dette skete øieblikkeligt, men man overbeviste sig strax om, at

han ikke var mere. Hans Død indtraf Klokken 6, 11 Minutter og saa pludselig, at Ouverturen, som var begyndt inden hans Indtrædelse, endnu spilledes, da det fra Bænk til Bænk gik igjennem det fyldte Hus: »Thorvaldsen er død!» Han døde under Orchestrets brusende Toner. — Naar jeg gik ud, sagde jeg altid hjemme, hvor man kunde træffe mig, og ligeledes havde jeg gjort Aftale med Controlleuren ved Hofparkettet om, hvor han i paa-kommende Tilfælde kunde sende Bud efter mig. Jeg fik derfor strax Underretning om, at Thorvaldsen var bleven syg i Theatret. Jeg ilede øieblikkeligt hjem, og da jeg paa Torvet saa en Vogn, som dreiede ind paa Charlottenborg, løb jeg saa hurtigt som muligt, og saa, at Thorvaldsen blev baaren ind og lagt paa Sofaen. Jeg kom strax til for at løse hans Klæder, og til min og Alles Forbauselse hævede hans Mave sig meget høit. Han blev strax aareladt, da der var flere Læger tilstede, men der viste sig intet Blod, og man sagde mig nu, at han var død, hvad jeg alligevel endnu ikke kunde troe, da han var ganske varm og bøielig. Jeg afklædte nu min kjære Herre, og man var mig behjælpelig med at faae ham i Seng. Collin spurgte mig, om jeg vilde have nogen Assistance om Natten, hvortil jeg svarede: »Nei! min Kone og jeg ville blive ved Dødsleiet.» Da Kl. var henimod 11, forlode alle de Herrer, som havde været tilstede ved denne sørgelige Begivenhed, Værelserne,

og min Kone og jeg vare nu overladte til vor dybe Sorg. Vi sade begge ved Sengen. Da Klokken var henved 1, kom Landgreven og Bournonville ind til os; de betragtede den kjære Afdøde og Landgreven udbrød: »Herregud, der hviler Danmarks Stolthed!» Da han saa min Fortvivlelse, talte han meget trøstende og venligt til mig. Jeg kunde slet ikke fatte, at min Herre var død. Han vedblev at være varm og bøielig til Klokken 5 om Morgen, og jeg blev siddende hos den kjære Afdøde, indtil Lægerne kom noget senere hen ad Morgenstunden. Der blev taget Maske af ham, og den findes i min Samling.

LXV.

Nogle Dage efter blev hans Lig obduceret i Hjemmet, og det viste sig da, at han havde haft en organisk Feil ved Hjertet, der, efter i 27 Aar at have tæret paa hans ellers saa sunde og stærke Legeme, pludselig havde fremkaldt Døden. Naar jeg gik med Thorvaldsen, sagde han meget ofte: »Lad os staae lidt stille!» Han trykkede da Haanden op mod Hjertet og sagde: »Det Bryst bliver min Død.» Naar jeg vilde modsige ham, sagde han: »Jeg er forberedt derpaa af en Læge, som medens jeg opholdt mig i Rom, sagde mig, at det vilde blive Aarsagen til min Død.»

Fredagen den 29de Marts kom de unge Kunstnere og bare min kjære Herre op i Akademiets

Festsal. Jeg fulgte ved hans Side. Da Liget blev baaret ind i Salen, modtoges det af Kronprindsen som Akademiets Præsæs og af alle Akademiets Professorer. Prindsen befalede, at fire af Kunstnerne skulde holde Vagt ved Liget, og hans Kammer-tjener ved den høire Side. Denne Sørgevagtt blev holdt Dag og Nat. Jeg beholdt min Plads til jeg af Prindsen blev tvungen til at søge Hvile, for at jeg kunde være rask, naar Bisættelsen skulde finde Sted; jeg skulde nemlig beholde min Plads ved Siden af Kisten, naar Sørgetoget drog igjennem Byen til Kirken. Da Sørgehøitideligheden var til-ende, kom Kongen og Prindsen hen til mig og spurgte mig, om jeg følte mig stærk nok til at blive staaende endnu en Tid, da man ønskede at lade alle Udenforstaaende passere Kisten, hvortil jeg svarede Ja. Da Folkemængden var stor, varede det henved 3 Timer. Efter at Kirken var bleven lukket, bare Kunstnerne Liget ind i Capellet, hvor det blev staaende indtil 1848. Efter 26 Aars Forløb oplevede jeg at blive anviist den samme Plads ved Graven i Anledning af Hundredaarsfesten, der var ligesaa smuk og høitidelig som Jordefærden.

LXVI.

Dagen efter Thorvaldsens Bisættelse, var det Akademiets Stiftelsesdag. Det havde været paa-tænkt at afholde en Glædesfest i den samme Sal, hvori Thorvaldsen som den fattige unge Kunstner

havde modtaget Akademiets store Guldmedaille, men da Døden indtraadte før den Tid, blev det en Sørgfest istedetfor. Christian den Ottende havde bestemt paa denne Dag, paa Grund af Thorvaldsens halvhundredaars Jubilæum, at hædre ham med en Jubel-Medaille. Istedetfor skjænkede Kongen Seiersgudinden til Museet, saaledes som den Afdøde havde ønsket den udført, og befalede tillige, at der skulde præges en Medaille, som skulde bære Navn af Døds-Medaillen, med Thorvaldsens Portraitstatue.

I Foraaret 1844 blev jeg kaldt op i Akademiet, hvor Kongen lod Akademiets Præses, Kronprindsen, hænge Dannebrogssordenen paa mit Bryst. Dagen efter, Udstillingens Aabningsdag, skulde jeg takke Kongen. Da jeg i hele Kongefamiliens og Professorernes Nærværelse frembragte min allerunderdanigste Tak for den store Æresbeviisning, jeg havde modtaget, eftersom jeg kun havde tilbragt saa kort Tid hos den Afdøde, svarede Kongen: »En Konges Kammertjener faaer altid sin Herres Orden. Thorvaldsen var Konstens Konge, og De kan bære hans Ordenstegn med Ære.« Da Kongefamilien havde lykønsket mig, sagde Hs. Majestæt: »Jeg kan tænke mig, at De nu ikke gjerne gaaer ind i Akademiets Tjeneste igjen, men ønsker De Noget, for Exempel en Tjeneste i Toldfaget?« Da traadte Geheimeraad Collin frem og sagde: »Deres Majestæt! Bestyrelsen har fra i Dag ansat Wilckens

ved Thorvaldsens Museum « Derpaa ønskede Kongen mig ogsaa til Lykke.

Da Museet ikke blev færdigt, førend fire Aar efter Thorvaldsens Død, maatte Liget henstaae i Frue Kirkes Gravcapel indtil den 6te September 1848 om Morgenen mellem Klokken 4 og 5. Da kom min kjære afdøde Herre til sit Museum. Han blev kjørt i en Rustvogn, som var omgivet af 24 Soldater under Capitain-Vagtmester Schouws Commando. Da Liget blev ført ud i Gaarden, stod Bestyrelsen rundt om Graven, og Geheimeraad Collin gav Ordre til at nedsænke den kjære Afdøde. En Marmorsten med en Indskrift, den lille Egekrands af Sølv og en Skizze, Thorvaldsens Portraitstatue, fulgte med Kisten i Graven. Collin, Clausen, Troels Lund, Thiele og Bindesbøll stode tause ved Graven, og forlode den ikke, førend Murerne havde tilmuret den sidste Sten. Ved Afskeden sagde Collin til mig: »Nu behøver De ikke at gaae til Frue Kirke, nu har De den kjære Afdøde i hans og Deres Hjem, hvor De nu som hidtil kan smykke Graven med Krands paa Minde-dagene.«

Mærkværdigt nok er det meget sjældent, at Nogen af Thorvaldsens Venner har indfundet sig for at smykke hans Grav. Jeg har altid om Morgenen paa den romerske Fødselsdag, den 8de Marts, hans Dødsdag den 24de Marts og hans Fødselsdag den 19de November lagt Krands paa

Graven. Opad Dagen har Enkefru Drejer altid indfundet sig med en Bouket Blomster, som hun selv opelsker i sine Vinduer, og i Sygdomstilfælde har hun sendt en af sine Slægtninge med Bouketten. Hans Ligs stille Overflytning blev først bestemt den 5te September om Aftenen, hvilket havde sin Grund i, at Studenterne og Holmens Folk havde anmodet om at maatte bringe Thorvaldsens Lig til Museet; men paa Grund af den nylig udbrudte Krig, fandt Bestyrelsen, at det var bedst, at Soldaterne hædredes med dette ærefulde Hverv.

Det Gulduhr, som Thorvaldsen bar hos sig i sin sidste Stund, blev skjænket mig af Bestyrelsen tilligemed mange andre af min Herres Efterladenskaber. Min Søn, som er født i Museet og opkaldt efter min kjære Herre, og som nu er bleven min Efterfølger, skal efter min Død være Eier af dette mig dyrebare Arvestykke.
